

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA MANAGEMENTU

Netradiční formy cestovního ruchu

Non-Traditional Forms of Tourism

Student: Lenka Ohnheiserová

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Jarmil Adamec, Ph.D.

Ostrava 2013

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra managementu

Zadání bakalářské práce

Student: **Lenka Ohnheiserová**
Studijní program: B6208 Ekonomika a management
Studijní obor: 6501R006 Ekonomika cestovního ruchu
Specializace: 02 Ekonomika cestovního ruchu
Téma: **Netradiční formy cestovního ruchu**
Non-Traditional Forms of Tourism

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
  2. Metodika zpracování a cíle práce
  3. Cestovní ruch a jeho současné trendy
  4. Netradiční formy cestovního ruchu v České republice
  5. Analýza venkovského cestovního ruchu
  6. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

ORIEŠKA, Ján. *Služby v cestovním ruchu*. Praha: Idea servis, 2010. ISBN 978-80-85970-68-5.
ŠIMKOVÁ, Eva. *Manažerské a marketingové přístupy ve venkovské turistice*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2008. ISBN 978-80-7041-586-3.
VYSTOUPIL, Jiří, Martin ŠAUER et al. *Geografie cestovního ruchu České republiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-340-7.

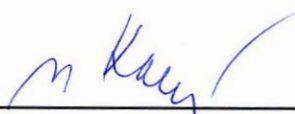
Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Jarmil Adamec**

Datum zadání: 23.11.2012
Datum odevzdání: 10.05.2013

Ing. Petra Horváthová, Ph.D.
vedoucí katedry

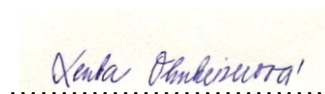

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlášení o samostatném vypracování práce

„Prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně pod vedením Ing. Jarmila Adamce, Ph.D. a uvedla jsem všechny použité zdroje.“

V Uherském Hradišti 10. května 2013

A handwritten signature in blue ink, reading "Lenka Ohnheiserová", is placed on a light yellow rectangular background. Below the signature is a horizontal dotted line.

Lenka Ohnheiserová

Poděkování

*„Na tomto místě bych chtěla poděkovat svému vedoucímu bakalářské práce
Ing. Jarmilu Adamcovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a podporu při vedení této
bakalářské práce.“*

Obsah

1	Úvod.....	5
2	Metodika zpracování a cíle práce	7
3	Cestovní ruch a jeho současné trendy	8
3.1	Vymezení pojmu cestovní ruch	8
3.2	Trendy cestovního ruchu	9
3.3	Typologie cestovního ruchu	12
4	Netradiční formy cestovního ruchu v České republice	19
4.1	CouchSurfing.....	19
4.2	Survival.....	20
4.3	Filmový cestovní ruch	21
4.4	Cestovní ruch homosexuálů.....	22
4.5	Volunteer tourism	23
4.6	Adrenalinová turistika	24
4.7	Zdravotní turistika	25
4.8	Dark tourism	26
4.9	Asketická dovolená.....	27
4.10	Golfová turistika	28
4.11	Vinařská turistika.....	29
4.12	Nákupní cestovní ruch	30
5	Analýza venkovského cestovního ruchu.....	31
5.1	Vymezení pojmu venkovský cestovní ruch.....	31
5.2	Organizace ve venkovské turistice	35

5.3	Související produkty venkovského cestovního ruchu	37
5.4	Chráněná krajinná oblast Jeseníky	40
5.5	Ekofarmy v CHKO Jeseníky	41
5.6	Dotazníkové šetření	44
5.7	Souhrn výsledků dotazníkového šetření	51
5.8	Možnosti k rozvoji venkovského cestovního ruchu	52
6	Závěr	54
	Seznam použité literatury	55
	Seznam zkratk	60
	Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	
	Seznam tabulek	
	Seznam grafů	
	Seznam obrázků	
	Seznam příloh	
	Přílohy	

1 Úvod

Cestovní ruch je hospodářské odvětví, které se neustále mění a v posledních letech prošlo výrazným vývojem. Právem je považováno za odvětví budoucnosti, řadíme jej dokonce mezi nejvýznamnější hospodářské odvětví vůbec. Cestovní ruch ve velké míře ovlivňuje ekonomický růst země a má vliv na rozvoj dalších odvětví, jako je kultura, sport, doprava a jiné. Zvyšuje zaměstnanost, neboť poskytuje velké množství pracovních míst a zaměstnává pracovníky nejrozličnějších kvalifikací. Lidé mají neustále více volného času a to je také jeden z důvodů rozmachu cestovního ruchu. V dnešní době je volný čas velmi důležitý. Cestování je jeden z nejoblíbenějších způsobů, jak trávit volný čas. Každý rok se vydávají miliony lidí na cesty za poznáním, zábavou či rekreací. Svůj volný čas chtějí především využít efektivně, nasbírat nové síly a odpočinout si. Proto jsem se zaměřila na netradiční formy cestovního ruchu, jako efektivní využití volného času.

Změny ve společnosti, ekonomické změny, změny životního stylu lidí, inovace a technologický pokrok neustále ovlivňují cestovní ruch. Na základě těchto změn vznikají nové netradiční formy cestovního ruchu. Proto je důležité přizpůsobit těmto formám nabídku cestovního ruchu. Bakalářská práce má upozornit na důležitost zaměření se na tyto netradiční formy, zvláště pak na venkovský cestovní ruch. Jedná se o formu cestovního ruchu, která se stává v poslední době stále významnější a je podporována mnoha organizacemi. Hlavním cílem bakalářské práce je analýza ekofaremu v chráněné krajinné oblasti (CHKO) Jeseníky a zjištění, zda je venkovský cestovní ruch znám návštěvníkům této chráněné krajinné oblasti.

Venkovský cestovní ruch je vázán na místní podmínky, je spjat se zemědělstvím a ovlivňuje příjmy místních rozpočtů. Odehrává se mimo rekreační a turistická centra i mimo oblast městského osídlení. Jedná se o rekreační pobyty na venkově, na samotách apod. Tato forma cestovního ruchu je prosazována především pro svůj šetrný vztah k přírodě a pro zájem turistů poznat přírodu, způsob života a kulturně historické památky na venkově. V České republice je o ni stále větší zájem a začíná se zde rozvíjet. Nejvíce se rozvinula v jižních Čechách a na Šumavě. Jde o potenciál cestovního ruchu, jehož využívání by mohlo být zdrojem růstu životní úrovně venkovských obyvatel a současně udržovat venkovskou krajinu nedotčenou. Venkovský cestovní ruch umožňuje zapomenout na starosti a hektický život ve městě, je spojen s výrobou tradičních výrobků, jízdou na koni apod.

Bakalářská práce je rozdělena na teoreticko-metodickou a aplikačně-ověřovací část. Teoreticko-metodická část analyzuje současné trendy cestovního ruchu a uvádí příklady nových forem cestovního ruchu ve světě, specifické nové formy v České republice. Aplikačně-ověřovací část práce je zaměřena na netradiční formu cestovního ruchu zvanou venkovský cestovní ruch. Tato forma v současné době zaznamenává dynamický rozvoj. Obsahem kapitoly 5, je analýza venkovského cestovního ruchu a jednotlivých ekofarem ve vymezené oblasti - CHKO Jeseníky. Součástí je také dotazníkové šetření zaměřené na venkovský cestovní ruch.

2 Metodika zpracování a cíle práce

Pro zpracování této bakalářské práce je využito metod pozorování, komparace, popisu, indukce, dedukce a analýzy jednotlivých ekofarek v CHKO Jeseníky. Za hlavní výzkumnou metodu je zvoleno dotazníkové šetření. Jedná se o jednu z nejčastějších metod sběru dat. V dotazníku je využito uzavřených otázek s možností volby i otevřených otázek s možností vyjádření vlastního názoru. Cílem dotazníkového šetření je získat informace o míře účasti návštěvníků CHKO Jeseníky na venkovském cestovním ruchu. Podrobněji je této metodě věnovaná kapitola 5.6. Bakalářská práce je zpracována na základě odborné literatury a částečně vychází z praktických zkušeností autorky. Teoreticko-metodická část vychází z odborných knih a také internetových zdrojů. Použité zdroje jsou citovány na základě normy ISO 690 (01 0197).

Cílem bakalářské práce je popsat nové netradiční formy cestovního ruchu, které jsou rozvíjeny v České republice i ve světě a analyzovat venkovský cestovní ruch ve vybrané oblasti - CHKO Jeseníky. Dílčím cílem je zjištění, zda je venkovský cestovní ruch v dostatečném povědomí lidí a zda mají o tuto problematiku zájem. Za pomocí dotazníkového šetření jsou zjištěny například informace o tom, zda návštěvníci CHKO Jeseníky znají a využívají služeb venkovského cestovního ruchu, kolik peněz jsou ochotni utratit za dovolenou, nebo co jim v chráněné krajinné oblasti Jeseníky chybí.

3 Cestovní ruch a jeho současné trendy

3.1 Vymezení pojmu cestovní ruch

Cestovní ruch se stal neodmyslitelnou součástí moderní společnosti a patří mezi nejvýznamnější odvětví národní i světové ekonomiky. Každoročně se jej účastní miliony účastníků, kteří si chtějí díky cestovnímu ruchu odpočinout, ale také něco zažít, poznat a dozvědět se. Definice cestovního ruchu je mnoho, ale žádná z nich není zcela přesná. Z hlediska teorie i praxe neexistuje jednotná definice, která by cestovní ruch přesně definovala. Jinak na toto odvětví pohlíží cestovní kanceláře, jinak hotely a úplně jinak na cestovní ruch pohlíží ti, kteří se ho účastní.

Jak tvrdí M. PÁSKOVÁ [9, s. 16], *„cestovní ruch lze popsat jako asymetrický rozložený jev a pohyb v prostoru (geografická dimenze), dále jako formu široce chápané společenské směny (sociologická dimenze), jako cyklický vývoj území z hlediska jeho pozice na trhu cestovního ruchu (ekonomická dimenze), přičemž toto území má omezené kapacity z hlediska využitelnosti svých zdrojů (ekologická dimenze).“*

Za mezník pro zkoumání a definování cestovního ruchu je považována definice švýcarských profesorů cestovního ruchu W. HUNZIKERA a K. KRAPFA z roku 1942, jak uvádí Ryglová [13, s. 18]: *„souhrnné označení vztahů a jevů, vznikajících na základě cesty a pobytu místně cizích osob, pokud se pobytem nesleduje usídlení a pokud s ním není spojena žádná výdělečná činnost“*.

Mezi nejznámější definice patří definice podle UNWTO¹, kde cestovní ruch znamená *„činnost osob cestujících do míst a pobývajících v místech mimo své obvyklé prostředí po dobu kratší než jeden ucelený rok za účelem trávení volného času a služebních cest (osoba nesmí být odměňována ze zdrojů navštíveného místa)“*. [6]

Obdobné je vymezení v návrhu normy EU, která definuje cestovní ruch jako *„aktivitu osob cestujících do míst mimo jejich obvyklé prostředí nebo pobývajících v těchto místech za účelem trávení volného času, podnikání či jiným účelem“*. [29]

---

¹ UNWTO (United Nations World Tourism Organization) - světová organizace cestovního ruchu

Definice by bylo možno uvést ještě mnoho, ale již tyto čtyři uvedené jsou důkazem toho, jak obtížné je výstižně a jasně definovat cestovní ruch. V každé definici však nesmí chybět tyto základní rysy cestovního ruchu:

- dočasnost změny místa stálého bydliště,
- nevýdělečný charakter cesty a pobytu,
- vztahy mezi lidmi, jež cestovní ruch vyvolává. [2]

V teorii i praxi existuje spousta různých přístupů k pojetí i zkoumání cestovního ruchu. Nejčastěji se jedná o hledisko:

- ekonomické (zkoumá cestovní ruch z hlediska účinku v ekonomice států, regionů i v ekonomice světové),
- ekologické (všímá si vzájemného vztahu cestovního ruchu a životního prostředí),
- sociologické a psychologické (cestovního ruchu si všímá ve vztahu k člověku, jeho potřebám a jeho motivům k účasti na cestovním ruchu),
- geografické (zkoumá vazby cestovního ruchu na geografické prostředí a vztah mezi místem bydliště a místem cestovního ruchu). [6]

3.2 Trendy cestovního ruchu

Změny ve společnosti, ekonomické změny i změny životního stylu, mají neustálý vliv na cestovní ruch. Trh je přesycen, poptávka určuje nabídku, konkurence je nestálá, proto je důležité tyto změny akceptovat a přizpůsobit jim nabídku cestovního ruchu.

Demografie

Demografický trend předpokládá, že se podíl lidí starších 64 let na celkové populaci do roku 2060 zdvojnásobí a bude tvořit 30 % celkové populace. V návaznosti na tento fakt vzroste také podíl starších lidí na celkovém počtu turistů. Navíc lidé, kteří v současnosti patří k mladší skupině obyvatel a aktivně cestují, pravděpodobně budou chtít cestovat i v pozdějším věku a zvýší tak počty turistů - seniorů. Skupiny starších obyvatel mají více času cestovat i mimo hlavní sezónu, vyhledávají spíše zdraví prospěšné produkty a lázeňské služby. Je proto nutné akceptovat tento trend a přizpůsobit mu nabídku cestovního ruchu. [27]

Informační technologie

Rozšiřování internetu a jeho využívání nejen k získávání informací o destinacích, ale i prezentací destinací na internetu společně s objednávkou služeb on-line, se stává samozřejmostí. Tento trend oslabuje pozice klasických cestovních kancelářů a cestovních agentur. V cestovním ruchu se budou stále více využívat nové technologie, jako jsou webové kamery, on-line prohlídky ubytovacích zařízení apod. Také roste míra inovací. Životní cyklus výrobků se zkracuje a zkracuje se i doba mezi inovací a imitací. [27]

Vzdělanost

V současnosti neustále narůstá průměrná úroveň vzdělanosti. Výsledkem tohoto trendu je při plánování dovolené rostoucí role umění, kultury a historie, včetně rostoucího významu výchovných a duchovních hodnot. Lidé mají neustále větší touhu se něco nového dozvědět, proto roste poptávka po poznávacích zájezdech a roste i návštěvnost kulturních a historických památek. Také se zvyšuje návštěvnost na výstavách, veletrzích apod.

Ekologie

Stále více se zvyšuje poptávka po ekologickém turismu a přírodních produktech. Lidé mění svůj životní styl a chtějí chránit životní prostředí. Tento trend je spjat s růstem poptávky po venkovském cestovním ruchu a menších ubytovacích jednotkách, jako jsou rodinné hotely a farmy. Cestovní kanceláře se snaží získat zákazníky s cítěním pro životní prostředí, pomocí zájezdů, označených nálepkou ekoturistika. Pro ekoturistiku jsou charakteristické návštěvy území s výskytem vzácných ekosystémů. Pod tuto variantu cestování spadá například cykloturistika, ale patří zde také výpravy spojené s pozorováním velryb.

Jistota a bezpečí

Teroristické útoky, válečné konflikty, politické nepokoje a další kritické situace se bohužel staly součástí dnešního světa a ovlivnily tak zvýšenou potřebu jistoty a bezpečí. Turisté se stále více vyhýbají destinacím, které jsou považovány za nebezpečné. Mezi tyto destinace patří především Irák, Afghánistán, Haiti, ale také například Nový Zéland nebo Dominikánská republika. Nebezpečí v těchto zemích představuje úrazovost, přírodní živly, politický neklid, války a zločinnost. [27]

Cestovní ruch se postupem času mění. V minulosti dominoval tzv. masový cestovní ruch. Masový cestovní ruch je cestování velkých skupin lidí, které využívají hromadných ubytovacích a stravovacích zařízení, dopravních prostředků apod. Pro masový cestovní ruch

je typická vysoká koncentrace návštěvníků v určitých destinacích (např. přímořských, lázeňských). V současnosti se z masového cestovního ruchu pomalu přechází na **individuální cestovní ruch**, jehož typickými aktivitami jsou např. pěší turistika, agroturistika, cykloturistika. Individuální cestovní ruch je založen na individuálním cestování a samostatném organizování pobytu jednotlivcem nebo malou skupinou lidí. [1], [18]

V České republice lze po roce 2000 pozorovat následující:

- zmírnění tempa růstu příjezdového cestovního ruchu,
- rozvoj specifických forem turistiky (např. seniorský CR, kongresový CR a další),
- lepší kvalita poskytovaných služeb a zvyšování záruk poskytovaných klientovi,
- pozitivní trend v rozvoji cestovního ruchu (neustálý nárůst příjmů),
- globalizace nabídky v cestovním ruchu,
- propagace České republiky jako bezpečné destinace,
- zvyšující se investice do cestovního ruchu z fondů EU,
- snižující se počet „kamenných“ cestovních kanceláří a agentur a stoupající význam virtuálních cestovních kanceláří a agentur,
- zvyšující se účast zahraničních společností na rozvoji cestovního ruchu,
- specializace činností cestovních kanceláří a užší zaměření na produkt CR,
- nové koncepty v cestovním ruchu (např. franchising)²,
- rostoucí výdaje domácností na cestovní ruch,
- rozvoj netradičních forem cestovního ruchu (např. adrenalinový CR, venkovský CR),
- trend zájezdů „last minute“,
- rostoucí podíl letecké dopravy při cestách do zahraničí,
- důraz na regionální aspekty rozvoje cestovního ruchu a podpora regionálních sdružení,

---

² Franchising je systém podnikání, kde mohou podnikatelé využít již osvědčený podnikatelský model formou licenční smlouvy. Poskytovatel licence je označován jako franchisor a příjemce licenčního konceptu franchisant. [18]

- rostoucí náročnost zákazníků,
- rozvoj aktivní turistiky (pěší i horské turistiky), pobytů spojených s vodními sporty či s cykloturistikou. [13]

Rozvoj cestovního ruchu v České republice je ovlivněn hlavně růstem fondu volného času, změnami v životním stylu u větší části obyvatelstva, růstem mobility, odstraňováním bariér volného pohybu osob mezi státy a novými nároky na způsob cestování. [12]

3.3 Typologie cestovního ruchu

Existuje celá řada nejrozličnějších členění cestovního ruchu v závislosti na tom, jak se projevuje na straně poptávky nebo na straně nabídky. Odborná literatura dělí nejčastěji cestovní ruch na:

- druhy cestovního ruchu,
- formy cestovního ruchu.

Druhy cestovního ruchu

Zohledňují způsob realizace cestovního ruchu v závislosti na geografických, společenských, ekonomických a jiných podmínkách, ale zohledňují také účely cestovního ruchu. Druhy cestovního ruchu se dělí podle určitých kritérií, kterých existuje celá řada. Mezi nejznámější patří členění druhů cestovního ruchu podle rozložení během roku, a to na celoroční CR (provoz během celého roku) a sezónní CR (provoz jen určitou část roku, např. léto, zima). Podle doby pobytu se cestovní ruch dělí na krátkodobý (maximálně tři přenocování) a dlouhodobý (více než tři přenocování). Jako poslední jmenujme např. členění podle počtu účastníků, které dělí cestovní ruch na individuální (cesty jednotlivců) a masový (cesty větších skupin lidí). [2], [6]

Formy cestovního ruchu

Formy cestovního ruchu jsou odvozeny zejména od motivace turistů. O formách se dá hovořit tehdy, je-li základem motivace účastníka důvod, proč cestuje. Základními motivacemi pro realizaci cestovního ruchu jsou odpočinek, poznávání prostředí a kontakty s lidmi. [17]

a) Základní formy cestovního ruchu

Základní formy cestovního ruchu odpovídají nejširším potřebám lidí. Základní formy cestovního ruchu se shodují s primárními potřebami, které jsou cílem účasti na cestovním

ruchu. Patří mezi ně rekreační, kulturně-poznávací, sportovně-turistický a léčebný a lázeňský cestovní ruch. [13]

Rekreační cestovní ruch

Hlavním motivem této formy cestovního ruchu je např. koupání, opalování, relaxace. Představuje nejširší účast obyvatelstva na cestovním ruchu. Probíhá ve vhodném rekreačním prostředí (lesy, hory). Přispívá k regeneraci a reprodukci fyzických a duševních sil člověka. Jedná se zpravidla o pobyt na jednom místě, mimo obvyklé prostředí (z města na venkov, z vnitrozemí k moři apod.). Může být spojen s aktivním pobytem v přírodě a se sportovními aktivitami, hrami, zálibami (plavání, houbaření apod.).

Kulturně-poznávací cestovní ruch

Tato forma cestovního ruchu má v České republice výborné podmínky. Cílem je poznávání historie (hradů, zámků), kultury (muzeí, galerií), kulturních akcí (divadel, festivalů), krajiny (parků, zahrad), tradic, zvyků apod. Na území České republiky se nachází dvanáct měst a obcí, na jejichž území se nachází významné kulturně-historické památky, které jsou zapsány v seznamu světového dědictví UNESCO. Najdeme zde také nesčetné množství hradů, zámků, kostelů, klášterů nebo městských historických center.

Sportovně-turistický cestovní ruch

Jedná se o spojení rekreace s různými sporty, tzn. aktivní účast na sportovních činnostech (pěší turistika, cykloturistika, vodní turistika a horská turistika). Patří zde také pasivní účast na sportovních akcích, např. Olympijských hrách, světových či regionálních mistrovstvích různých sportů, které soustřeďují do míst konání velký počet návštěvníků. Sportovně-turistický cestovní ruch zahrnuje krátkodobé i dlouhodobé pobyty se sportovní náplní.

Léčebný a lázeňský cestovní ruch

Využívá přírodní léčivé zdroje a je zaměřen na prevenci, relaxaci, léčbu, obnovu fyzických a duševních sil jedince. Jedná se o cesty do lázní nebo léčebných center za účelem zlepšení zdravotního stavu. Lázeňský cestovní ruch patří mezi nejvýznamnější formy cestovního ruchu v České republice díky vysoké kvalitě přírodních léčivých zdrojů a velkému množství lázeňských míst s mezinárodním významem. [13]

b) Specifické formy cestovního ruchu

Cestovní ruch se jako každé jiné ekonomické odvětví neustále vyvíjí. Kromě známých forem cestovního ruchu se objevují specifické formy, které reagují na změny v životním stylu (rozvoj internetu, prodlužování aktivního věku, nezávislost) a uspokojují nejrozličnější cestovatelské segmenty. Specifické formy cestovního ruchu jsou odvozeny od potřeb, věku účastníků nebo od konkrétních činností, jež jsou příčinou samotné cesty.

K nejnámějším specifickým formám patří cestovní ruch dětí a mládeže, cestovní ruch seniorů, cestovní ruch osob s handicapem, rodinný cestovní ruch, kongresový a incentivní cestovní ruch, městský cestovní ruch, golfový cestovní ruch, lázeňský a wellness cestovní ruch, kulturní cestovní ruch, náboženský cestovní ruch, lovecký cestovní ruch, sázkový cestovní ruch a kosmický cestovní ruch. Některé z uvedených forem mají větší význam, proto jsou podrobněji rozvedeny v následujícím textu. [16]

Cestovní ruch dětí a mládeže

Této formě se také velmi často říká tzv. juniorská turistika. Do roku 1989 byla v České republice jediná specializovaná cestovní kancelář pro mladé lidi - **Cestovní kancelář mládeže** (CKM). Nabízela dětské pionýrské tábory, zájezdy, pobyty a jiné masové akce pro mládež. Na její činnost navázala řada cestovních kanceláří a agentur a v současnosti jich existuje již celá řada.

V rámci cestovního ruchu dětí a mládeže rozlišujeme tři segmenty mladých lidí:

- pod 10 let (nákupy jsou kontrolovány rodiči),
- 10 až 20 let, tzv. teens (mají jistou míru rozhodování),
- 20 až 30 let, tzv. twens (rozhodují se sami). [16]

Pro všechny skupiny je nejčastější distribuce produktů prostřednictvím elektronických kanálů, v poslední době s výraznou dominancí sociální sítě zvané facebook. Mládež má také možnost využívat nejrozličnějších slev (na dopravu, vstupné apod.). K čerpání slev se musí osoby prokázat patřičným průkazem či slevovou kartou, jako je ISIC (International Student Identity Card) pro studenty nebo IYTC (International Youth Travel Card) pro mladé lidi ve věku do 25 let.

Mládež preferuje nezávislost, služby pro jednotlivce a méně se účastní skupinových zájezdů. Dále se soustředí na sportovní akce a aktivity, které jsou orientovány na zážitky.

Lidé v této věkové skupině mají zájem poznávat nové země, kultury a lidi. Z kulturního hlediska jsou pro ně zajímavé zvláště akce, kde se mohou setkávat se svými vrstevníky a užívat si volného času v kolektivu se svými přáteli. Jsou v oblibě zejména festivaly, samostatně organizované výlety a dovolené, kde mohou mladí lidé uplatnit jak svou individualitu, tak společenské cítění. Programově mladí lidé upřednostňují netradiční sporty, hudební a kulturní aktivity, meditační aktivity, tvořivé činnosti a další. [21]

Cestovním ruchem mladých lidí se zabývá například firma Student Agency nebo cestovní kancelář Mundo, která je speciálně vytvořena pro mladé lidi. Snaží se, aby se na zájezdu mladí lidé cítili jako v partě kamarádů. Funguje již 15. sezónu a je členem AČCKA (Asociace českých cestovních kanceláří a agentur). Cestovní kancelář pořádá poznávací zájezdy, cyklozájezdy i letecké zájezdy po celém světě. [20]

Cestovní ruch pro seniory

Cestovní ruch pro seniory je forma cestovního ruchu, pro kterou je charakteristický dostatek volného času a dostatečný kupní fond (výše důchodu, životní úspory). Mohou proto cestovat delší dobu a častěji. Senioři mají své potřeby, zájmy a cíle, jsou méně pohybliví a preferují poznávací zájezdy. Zvláštností je to, že si rádi připlatí za kvalitnější služby, rádi nakupují dopředu (nabídky typu „first minute“), preferují organizované cesty bez stresových situací a nepodléhají sezónním vlivům. Jde o rizikovější formu cestovního ruchu z hlediska možných zdravotních těžkostí a úrazů. Vyhledávají proto ubytování v klidné destinaci, s výtahem a bezbariérovým přístupem, pohodlné lůžko apod. Chtějí využít svůj volný čas, kterého mají relativně dostatek, ale který je pro ně zároveň drahocenný, ke splnění svých snů a přání, na které neměli čas v období svých pracovních aktivit. Neustále přibývá cestovních kanceláří, které se věnují této formě cestovního ruchu označované i pojmem cestování turistů třetího věku. V nabídce cestovních kanceláří jsou tyto pobyty specificky označovány např. 55+ nebo pobyt pro seniory. [8], [34]

Městský cestovní ruch

Jak tvrdí Ryglová [13, s. 131], „*městský cestovní ruch je specifická forma cestovního ruchu, spojená s pobytem účastníků ve městě a v městských centrech, jehož hlavním cílem je celkový zážitek z návštěvy města.*“ Je spojen s dalšími formami cestovního ruchu (např. kongresovým cestovním ruchem) a je považován za krátkodobou formu cestovního ruchu, kde se délka pobytu nejčastěji pohybuje okolo dvou dnů. Účastníci městského cestovního ruchu bývají motivováni nejčastěji návštěvou kulturních a historických památek. Velmi

populární jsou tzv. **city breaks** (krátké návštěvy známých metropolí, nejčastěji zájezdy na prodloužený víkend). Zvláštní skupinou jsou návštěvy velkých měst za účelem návštěv nočních klubů a případně i sexuální turistika. Nejznámější střediska městského cestovního ruchu jsou Londýn, Paříž, Řím, Vídeň, Berlín, Benátky, Madrid, ale patří mezi ně i Praha. Na Moravě je také vyhlášena Ostrava a její Stodolní ulice. Vysoká návštěvnost přináší těmto městům, i mnoha jiným, určitou společenskou a mezinárodní prestiž. [13], [16]

Kongresový cestovní ruch

Účast na kongresovém cestovním ruchu je motivována setkáváním se s odborníky z teorie nebo praxe a návštěvami akcí, jež mají odborný cíl a odborný program (konference, sympózia, kongresy apod.). Kongresové akce se dělí na tzv. tradiční kongresové akce (kongres, konference, sympóziu, seminář aj.) a výstavní akce (výstava, veletrh, workshop apod.). Kongresový cestovní ruch zahrnuje soubor činností spojených s cestováním a pobytem v kongresovém místě. Tato forma cestovního ruchu je podporována různými slevami dopravců apod. a je jednou z forem, které nejsou provozovány ve volném čase účastníků. Kongresoví turisté utrácejí v průměru podstatně více než ostatní. Patří zde i veletržní cestovní ruch, tzn. návštěvy výstav nebo veletrhů s cílem prezentovat své výrobky v příslušném oboru. [6], [8]

Ve vztahu k jednotlivcům i společnosti plní kongresový cestovní ruch:

- vědecko-informační funkci (seznámení odborníků, výměna a získávání nových informací apod.),
- kulturně-poznávací funkci (poznání navštíveného místa, regionu, země, památek, zvyků apod.),
- ekonomickou funkci (souvisejí s ekonomickým přínosem kongresového cestovního ruchu). [8]

Náboženský cestovní ruch

Jedná se o formu cestovního ruchu, která je založena na návštěvách poutních míst či se jedná o aktivity spjaté s náboženskými obřady. Mezi známá evropská a světová poutní místa patří Vatikán, Lurdy, Fátima, Jeruzalém, Betlém, Mekka a další. Zejména poutní místa muslimů jsou přístupna pouze věřícím a dostat se např. na pouť do Mekky není pro nevěřícího vůbec možné. Každoročně se poutě do Mekky účastní více než 2 miliony poutníků. V České republice se nachází velké množství církevních památek, zvláště pak poutě u nás mají

dlouholetou tradici. Tradice poutí se u nás zachovala dodnes z dob biblických. Poutě většinou začínají koncem května. Na Moravě a ve Slezsku je celkem 22 významných poutních míst. Mezi nejznámější patří Velehrad, Hostýn a Svatý kopeček u Olomouce. [16]

Sázkový cestovní ruch

Jedná se o velmi specifickou formu cestovního ruchu. Cílem je vsazení si tiketu do loterie nebo návštěva herny, kasina. Tato forma cestovního ruchu je určena pro movitější klientelu. Ve světě existuje řada míst, do kterých se jezdí hlavně kvůli hraní hazardních her. Mezi nejznámější místa, spojována se sázkovým cestovním ruchem, patří Las Vegas a Atlantic City v Severní Americe, Macao v Asii a Monte Carlo v Evropě. Tato místa mají specifickou atmosféru, hýří luxusem a přijde si zde na své každý milovník hazardních her. [13]

Kosmický cestovní ruch

Jedná se o nové odvětví spojené s komerčními turistickými lety do vesmíru. Prvním vesmírným turistou byl americký podnikatel **Dennis Tito**. Za 7 dní v kosmické stanici zaplatil 20 mil. USD. Následovalo dalších 6 lidí. Největší japonská cestovní kancelář JTB připravuje cesty k Mezinárodní vesmírné stanici (ISS), která obíhá po oběžné dráze kolem Země. Turisté musí absolvovat před letem pěti až osmiměsíční výcvik. Týdenní výlet k ISS přijde na 2,2 miliardy jenů, tedy v přepočtu asi 480 milionů korun. Kromě cest k ISS má společnost v budoucnu plány i na vyslání turistů k Měsíci, či „beztížný“ výlet. Ten by zahrnoval cestu do výše přibližně 100 kilometrů nad povrch Země a měl by stát jedenáct milionů jenů (2,4 milionů korun). Doufejme, že rychlost technického vývoje přispěje k tomu, že se v budoucnu alespoň trochu sníží cena turistických letů do vesmíru. [13], [49]

Obr. 3.1 Vesmírný let, Zdroj: [53]

Cestovní ruch osob s handicapem

Stejně jako ostatní, i handicapovaní lidé milují cestování, poznávání nových zemí a kultur. Cestování je ale pro ně velmi náročné. Hlavním problémem handicapovaných turistů je nalézt vhodné bezbariérové ubytování, ve kterém by se mohli bez obtíží pohybovat. Počet osob s handicapem neustále roste, a proto jsou stále více v centru pozornosti specializovaných agentur a cestovních kancelářů. Služby pro handicapované vyžadují větší náklady, proto akce pro tělesně postižené pořádají zpravidla jen velké cestovní kanceláře. Musí zohledňovat typ zázemí a přizpůsobit mu dopravní prostředky, vybavení ubytovacích a stravovacích zařízení, ovládání výtahů, přehledné informační symboly apod. [17], [46]

Lovecký cestovní ruch

Cílem loveckého cestovního ruchu je lov zvěře srstnaté, pernaté a také rybolov. Jde převážně o individuální akce pro malé skupiny, které jsou obeznámeny s terénem a odbornou stránkou lovu. Cestovní kancelář (agentura) zajišťuje zájemcům o lovecký cestovní ruch např. vystavení loveckého lístku, zajištění speciálního průvodce, transfer do místa lovu, pojištění. Hlavní motivací je možnost lovu zvěře, ptáků a ryb. Pro Českou republiku je typická zejména rybářská turistika. Za rybolovem čeští turisté nejčastěji jezdí do Norska, Španělska či Chorvatska. Za lovem zvěře a ptáků se nejčastěji jezdí do afrických parků a farem, například do Keni nebo Jihoafrické republiky. [6]

Gurmánský cestovní ruch

Gurmánský cestovní ruch je nejen cestování za ochutnávkami místních specialit, ale i doplňkem na cestách za poznáním přírodních a kulturních památek. Jeho cílem je poznávání jídel a nápojů cizích zemí a jednotlivých krajů. Může být ve formě jednorázových akcí (festivaly jídla, zvěřinové hody, vinobraní), akcí na objednávku (hostiny na zámcích) nebo putování po vybraných restauracích. Snad každé místo má svoji nezaměnitelnou kulturu stravování. K lepšímu poznání národních a místních specialit pomáhají gurmánské festivaly spojené nejen s výstavou, ale i ochutnávkou jídel, které se těší velké oblibě místních obyvatel i cizinců. Cestování a gurmánská turistika patří neodlučitelně k sobě. [50]

4 Netradiční formy cestovního ruchu v České republice

Podpora vzniku netradičních forem cestovního ruchu se jeví jako velká příležitost k rozvoji cestovního ruchu v České republice. Tyto formy cestovního ruchu jsou zaměřeny na jedinou činnost, která láká pouze úzkou skupinu lidí.

4.1 CouchSurfing

CouchSurfing je sociální síť, která vznikla v roce 2003, ve Spojených státech amerických za účelem zprostředkování bezplatného ubytování pro registrované uživatele. V současnosti se jedná o největší internetovou službu bezplatného ubytování. Služba je poskytována zcela zdarma. Umožňuje uživatelům navázat kontakty s lidmi kdekoliv na světě a sdílet po čas dovolené domov zdarma s jinými nadšenci. První webová prezentace projektu vznikla na počátku roku 2003, současná verze byla zprovozněna v červenci roku 2006. V členské základně klubu převažují Evropané, počet registrovaných Čechů je 4,6 tisíc. [25]

Členové projektu si domlouvají ubytování a setkání prostřednictvím webových stránek projektu. Veškerá komunikace je kvůli bezpečnosti archivována. Uživatelé získají přístup k informacím na základě poskytnutí svých vlastních. Každý zájemce se musí na zvoleném serveru zaregistrovat a uvést svou pravou identitu. Poté si může založit svůj profil a podle zájmů se zařadit např. do některé z diskusních skupin. Pokud se člověk rozhodne vydat na cestu, stačí jen kontaktovat osoby ve vybrané destinaci a domluvit s nimi podmínky (termín, délku pobytu apod.). Díky této formě cestovního ruchu si turisté sníží náklady na cestování a mají možnost navázat nová přátelství. Prostřednictvím svých hostitelů mají možnost poznat místní komunity a kulturu. [7]

Obr. 4.1 Couchsurfing, Zdroj: [45]

4.2 Survival

Jedná se o hraniční výkony spojené s překonáváním přírodních překážek, vyžadující i určité riziko. Dochází zde často k bezprostřednímu kontaktu s divokou přírodou. „Survival“ lze přeložit do češtiny jako „přežítí“. Původně byl tento pojem spojen se situací neplánovanou, vzniklou havárií, neštěstím, válečným konfliktem apod. Dnes se jedná o formu cestovního ruchu, kdy účastníci vyhledávají divokou přírodu za účelem přežívání a živoření. Motivem může být zlepšování kondice a pohybových možností.

V České republice se pořádá mnoho pobytů tohoto typu. Univerzita obrany v Brně pořádá každoročně armádní Winter Survival. Jedná se o vytrvalostní víceboj simulující činnost vojenské hlídky v neznámém zimním horském terénu. Soutěží tříčlenná družstva, která se musí vypořádat s náročnými disciplínami a prokázat víc, než jen fyzickou zdatnost a výdrž. V České Skalici se pořádá akce s názvem Survival weekend. Jde o akci pro zahraniční studenty z různých univerzit konanou v České republice. Studenti mají možnost poznat nové lidi, zdokonalit si znalosti cizích jazyků, ale hlavně zažít neobvyklý zážitek. Tento dobrodružný víkend je zorganizován tak, aby se studenti měli možnost vžít do rolí zločinců a několikrát se pokusit o útěk z vězení. V průběhu pobytu mají účastníci možnost vyzkoušet si nejen útěk z vězení, ale i slaňování, pojídání červů nebo paintball. Paintball je hra, při které je cílem vyřadit protivníka zasažením kuličkou s barvou vystřelenou z paintballové zbraně, tzv. značkovače. [10], [54]

Obr. 4.2 Hráč paintballu, Zdroj: [47]

4.3 Filmový cestovní ruch

V posledních letech se filmový cestovní ruch stává stále populárnějším. Účastníci této formy cestovního ruchu navštěvují místa, kde se odehrával děj filmu či seriálu nebo mají místo spojené s určitou filmovou nebo seriálovou postavou. Filmový cestovní ruch může mít více podob, pro některé návštěvníky může být jediným účelem jejich cesty, pro další představuje součást organizované prohlídky v rámci poznávacího zájezdu. Někteří filmoví a seriáloví nadšenci touží vidět pouze zvláštní místo z určité scény jejich oblíbeného filmu nebo seriálu. [12]

V České republice se jedná především o místa, kde se natáčely americké filmy (např. zámek Kroměříž - film *Amadeus*, Tiské skály - film *Letopisy Narnie*), ale i české pohádky (Telč - *Pyšná princezna* a *Z pekla štěstí*, Švihov - *Popelka* apod.). Lokalit v České republice, kde se natáčely různé filmy a seriály nebo jejich určité scény, je mnoho. Nejvíce filmů a seriálů bylo natočeno v Praze, v Telči a v Českém Krumlově. Mezi nejvyhledávanější místa filmových natáčení patří i Český ráj. Bylo zde natočeno mnoho pohádek, jako *Princ Bajaja*, *Rumplcimprcampr*, *O princezně Jasněnce a létajícím ševci*, *Princ a Večernice*, ale i mnoho filmů mezi které patří, *Přijela k nám pouť* a *Jak dostat tatínka do polepšovny*. V Českém ráji najdeme přes čtyřicet natáčecích míst, a to je také důvod proč zde vznikla i speciální filmová kancelář. Filmová kancelář vyhledává produkcím vhodné lokality k natáčení a zajišťuje nezbytná povolení k natáčení. [39]

Do filmového cestovního ruchu spadají také nejrůznější filmové festivaly. Z českých festivalů jmenujme alespoň **Mezinárodní filmový festival Karlovy Vary**, který nabízí návštěvníkům kvalitní program a široký servis služeb. Každoročně je na festivalu promítnuto více než 200 nových filmů z celého světa a probíhá zde také spousta soutěží, např. soutěž dokumentárních filmů.

Od června 2010 se Česká republika snaží přilákat filmaře pomocí peněžních pobídek. Producenti, kteří natáčejí v Česku získají pětinu nákladů zpět. Pobídky se vztahují jak na české, tak i na zahraniční produkce natáčené v České republice. Podpora může dosáhnout výše 20 % způsobilých nákladů na zboží a služby souvisejících s realizací projektu nebo 10 % ze způsobilých nákladů na honoráře hercům a členům štábu. Česká republika může tedy kromě profesionálních štábů a nádherných natáčecích míst nabídnout i finanční podporu, což má pomoci navrátit zejména zahraniční filmové štáby do českých exteriérů. Tento systém pobídek pro filmaře schválila Evropská komise, která si od něho slibuje zvýšení

konkurenceschopnosti českého filmového průmyslu ve světě. Všechny filmy musí v souladu s pravidly Komise Evropského společenství projít kulturním testem, který garantuje, že podpořený film bude mít určité kvality se vztahem k evropské kultuře. Žádosti o podporu se zpracovávají dle data doručení. Tento systém motivuje producenty, aby žádosti podávali včas, a tedy ve svém důsledku usnadňuje plánování výdajů poskytovatele. Nejvýznamnějším rysem této podpory je, že se peníze vyplácejí až po dokončení projektu (tedy až po vynaložení prostředků na území ČR). Obdobné pobídky zavedly například Irsko, Velká Británie, Německo, Francie a Maďarsko, pohybují se mezi 15 až 28 procenty z celkového rozpočtu filmu. [57]

Rozpočet programu	Počet projektů	Celková výše vyplácené pobídky
2010	21	177 654 600,- Kč
2011	40	260 702 202,- Kč
2012	52	339 250 000,- Kč

Tab. 4.1 **Pobídky**, Zdroj: [55]

4.4 Cestovní ruch homosexuálů

Většina homosexuálních párů, tzv. turistů s dvojitým příjmem, je bezdětná a v ekonomicky aktivním věku. Jedná se o movitou klientelu, která tzv. „růžové peníze“ utrácí převážně za cestování, kulturu a zážitky. Tato skupina je velmi zajímavá a specializuje se na ni řada cestovních kanceláří, hotelů, ale i samotné turistické destinace. Charakteristické pro homosexuály je, že jsou opatrnější, když cestují, neboť se ocitnou v neznámém prostředí. Proto upřednostňují destinace, které jsou známy svou otevřeností a vstřícností ke gay komunitě, nebo cestují ve skupinách. Česká republika patří mezi nejtolerantnější země Evropy. [22]

Praha patří mezi jednu z oblíbených destinací. Nachází se zde specializované sauny, kluby a hotely, které lákají tuto klientelu. V současnosti existuje v České republice kolem třiceti specializovaných podniků. Podle odhadů přijíždí každoročně k nám až půl milionu gayů, kteří zde utratí devět až deset miliard korun. V Praze se také pořádá festival **Prague Pride**, na který přijíždí tisíce lidí, aby vyjádřili podporu sexuálním menšinám. Kromě průvodu a zábavy jsou součástí festivalu i výstavy, debaty nebo filmová představení, které jsou určeny i široké veřejnosti. Průvod je velká příležitost pro tuzemské obchodníky, neboť turisté přijíždějící na Prague Pride jsou ochotni během pobytu kdekoli utratit i dvakrát více peněz, než ostatní hosté. Proto festival podporuje několik pražských hotelů a patří tak mezi

první sponzory, kteří se odhodlali slavnosti homosexuálů podpořit. Podle odborníků mohou podobné akce, jako je Prague Pride, přispět k propagaci Česka, jako přátelské země k homosexuální menšině, a posílit tak počet jejich příjezdů. [38]

4.5 Volunteer tourism

Volunteer tourism, nebo-li **cestování dobrovolníků**, kombinuje poznání a dobrovolnickou práci. Tato forma cestovního ruchu přitahuje především mladé lidi. V Česku je spojena hlavně s výpomocí na zemědělských usedlostech a při opravách památek. Původně podnikali dobrovolnické cesty lidé s přímou vazbou na danou oblast nebo problém a vnímali je spíše jako krátkodobé, intenzivní dobrovolnické programy, než jako dovolenou. V průběhu 90. let 20. století začaly vznikat první organizace nabízející produkty, které propojovaly dobrovolnické programy s dovolenou. Během pracovního týdne se nejčastěji pracuje a o víkendech je možnost poznávat danou zemi či okolní oblast jako běžní turisté.

Nejčastějšími účastníky jsou mladí lidé, kteří mají několik měsíců prázdnin nebo se rozhodnou po ukončení studia nějaký čas cestovat. Účastníky mohou být také lidé, kteří si chtějí odpočinout od kariéry a každodenního stresu, či senioři hledající nové uplatnění. Tito lidé bývají velmi různorodí (pocházejí z různých zemí světa), ale spojuje je touha „udělat něco dobrého“ a zároveň poznat nová místa, kam by se jinak pravděpodobně nedostali. Heslo cestování dobrovolníků **„neplat’ za dovolenou - odpracuj si ji“**, však úplně neplatí. Ceny dobrovolnických pobytů se liší v závislosti na typu destinace a službách, které jsou poskytovány agenturou nebo jiným zprostředkovatelem pobytu. Výše nákladů závisí také na typu ubytování účastníka. Přesto je dobrovolnický cestovní ruch atraktivní pro čím dál větší počet lidí. Umožňuje lépe poznat danou zemi, její obyvatele a kulturu tím, že se účastník stává přímou součástí určité komunity. [26]

V současnosti vyrazí do světa zhruba tisíc českých dobrovolníků a v Česku pracuje na oplátku asi 600 dobrovolníků zahraničních. Dobrovolnické pobyty v zahraničí lze dělit podle délky pobytu na krátkodobé, střednědobé a dlouhodobé. Krátkodobé pobyty, tzv. workcampy, patří mezi dlouhodobě nejoblíbenější především mezi mladými lidmi, kteří jich využívají zvláště v období letních měsíců. Jedná se totiž o zajímavou kombinaci cestování, smysluplné práce a poznávání nových lidí z různých koutů světa. Mezi největší organizace pořádající workcampy v České republice i zahraničí, patří INEX - Sdružení dobrovolných aktivit. Střednědobé a dlouhodobé pobyty jsou většinou od dvou měsíců do jednoho roku (v některých případech i déle). Jedná se o dlouhodobější spolupráci s místní

komunitou na řešení určitého problému. Specifickým typem dlouhodobého dobrovolnictví je Evropská dobrovolná služba, která je orientována na mladé Evropany. V České republice se Evropské dobrovolné službě věnuje přes 90 organizací. [58]

4.6 Adrenalinová turistika

Adrenalinová turistika (dobrodružný cestovní ruch) je forma sportovního cestovního ruchu související s dobrodružstvím, jímž rozumíme vzrušující událost, odvážný až lehkomyšlný skutek spojený s nebezpečím. Je spojena s adrenalinovými sporty, jako je bungee jumping (skákání na gumovém lanu z mostu nebo jeřábu), vysokohorská turistika, potápění, sky diving (akrobatické prvky při parašutismu), plachtění, cyklistika v náročných terénech, snowkiting (jízda za drakem na snowboardu) apod. Adrenalinová turistika má různé stupně odlišující se fyzickou náročností. Lze ji provozovat téměř kdekoliv, ve vzduchu, ve vodě, na zemi i pod zemí. Hlavním motivem je zážitek, který způsobí vyplavení hormonu adrenalinu do krevního oběhu. V České republice se nachází velké množství adrenalinových parků. Je zde možnost vypůjčit si např. nezbedné skákací boty, se kterými lze vyskočit až do výšky dvou metrů, nebo si mohou návštěvníci vyzkoušet jízdu na raftu, lanovou dráhu, tandemový seskok. Některé adrenalinové parky nabízí i zajímavé kurzy přežití. Na kurzu se vyučuje, jak najít potravu ve volné přírodě nebo jak si vybudovat nouzové přístřeší. [13]

Jedním ze zajímavých adrenalinových sportů je i zorbování (kutálení v nafouklé plastové kouli ze svahu dolů). Jde o nový sport, který vznikl v roce 1995 na Novém Zélandu a rychle se rozšířil po celém světě. Stačí se jen připoutat v zorbu (nafouklá plastová koule), ve kterém je upevněna ještě jedna menší koule a nechat se poslat na cestu dolů z kopce. Viz Obr. 4.3. Pro větší zážitek je možné do zorbu přidat vodu a zorbonaut (člověk připevněný uvnitř koule) si tak užívá pocitu prádla v pračce. [36]

Obr. 4.3 **Zorbing**, Zdroj: [37]

4.7 Zdravotní turistika

Hlavní motivací zdravotní turistiky je cestování za účelem lékařské péče související s dentálními či esteticko-chirurgickými zákroky, ale také složitějšími operacemi, jako jsou operace srdce, či onkologická léčba. Hlavní důvody, které vedou ke zvyšující se oblíbenosti této formy cestovního ruchu, jsou různě vysoké náklady na zdravotní péči a různě dlouhé čekací lhůty na zákrok v různých státech. Česká republika je jednou z nejvyhledávanějších destinací pro zdravotní zákroky. Anglicky mluvící personál, špičkové vybavení a profesionální přístup si u nás zahraniční pacienti dopřávají za relativně málo peněz. Za poslední roky vzniklo několik nových klinik s kvalitní péčí, nadstandardním vybavením a individuálním přístupem. Turisté vyhledávají v České republice především **plastickou chirurgii, stomatologii, ortopedické zákroky či léčbu neplodnosti**. Vyhledávané jsou i operace, které mají souvislost s nadváhou. [51]

Zdravotní turistika potřebuje neustálou propagaci, a právě v té Česká republika není příliš silná. Přesto si do českých klinik nachází cestu stále více cizinců. Velká Británie je jednou ze zemí, odkud k nám přijíždí nejvíce zdravotních turistů. Většina z nich kvůli kosmetické chirurgii, ale také se mnoho Angličanů snaží s pomocí českých lékařů vyléčit neplodnost. Následují dentální zákroky, oční operace, ortopedické operace, lázeňství apod. Doma by Britové zaplatili průměrně o 63 tisíc korun více než v České republice. Přestože si musí koupit letenku a většinou i zajistit bydlení, výlet za zdravotním zákrokem se jim vyplatí.

Nejčastěji zahraniční turisté navštěvují kliniky v Praze či v blízkosti hranic. Klinika plastické chirurgie Esthé v Praze, patří mezi jednu z nejvyhledávanějších klinik. Jedna třetina pacientů této kliniky jsou zahraniční klienti. Nejčastěji na tuto kliniku zavítají pacienti z Velké Británie, Německa a Ruska. Zdravotní turisté se v České republice zdrží průměrně o 3 - 6 dní déle, než kdyby přijeli pouze na poznávací dovolenou. Pacient ze zahraničí u nás utratí denně téměř 7 tisíc korun, tedy až 3x více než turista běžný. Často ho doprovází i rodina. Některé zákroky navíc vyžadují více než jednu návštěvu nemocnice a zdravotní turista se pak k nám opakovaně vrací. Zdravotní turisté jsou tedy lukrativní turisté, neboť přináší do ČR nejen peníze za zákroky a operace, ale i za ubytování, stravování apod. V roce 2011 přinesl zdravotní cestovní ruch 135 miliard Kč a na české kliniky se zapsalo cca 15 000 cizinců. Každý rok se počet pacientů z ciziny zvětšuje o 10-15 %. Pro zdravotní turisty jsou velice oblíbené i lázně. Každý rok se do nich jezdí léčit nebo rekreovat téměř 350 tisíc cizinců. Do lázní přijíždí turisté hlavně z Ruska a Německa. Nejčastěji míří tradičně do Karlovarského a do Zlínského kraje. [56]

4.8 Dark tourism

Dark tourism, nebo-li v překladu do češtiny temné cestování, je netradiční forma cestovního ruchu, která přivádí návštěvníky na místa, kde se v minulosti udála nějaká tragédie nebo neštěstí. Tato forma cestovního ruchu se v současné době stává fenoménem. Místa spojená se smrtí či utrpením mají schopnost přitahovat turisty a vyvolávat v nich silné emocionální zážitky. Turisté často navštěvují hřbitovy, vězení, místa spojená s mučením, zabíjením apod. Návštěvníky lze rozdělit do dvou skupin, na ty, kteří nemají osobní vztah k navštívenému místu (pouze se chtějí více dozvědět o místu a události, která se tam odehrála), a ty, pro které má místo osobní význam (např. příbuzní obětí katastrof). [6]

Mezi nejčastější místa v České republice spojována s temným cestováním patří ta, kde se odehrály během druhé světové války tragické události. Celkový počet těchto míst je poměrně rozsáhlý. K dalším lokalitám temného cestování v České republice patří bitevní pole, kostnice, kulturně-historické a přírodní památky, kde se v minulosti odehrály tragické události nebo jsou spojena jiným způsobem se smrtí. Mezi nejnavštěvovanější místa v České republice patří Terezín, Lidice, věznice národů na Špilberku v Brně, bojiště bitvy u Slavkova, Vyšehradský hřbitov a Slavín apod. Lidé také vyhledávají místa spojená s povodněmi a jinými živelnými pohromami. [23]

Bitva u Slavkova patří mezi nejvýznamnější momenty světové vojenské historie. Napoleon Bonaparte ve Slavkově u Brna v roce 1805 porazil vojska Ruska a Rakouska. Hned na několika místech v okolí městečka Slavkov u Brna se každoročně pořádá vzpomínková akce k výročí bitvy u Slavkova. Akce zahrnují rekonstrukci bitvy pod Santonem, ukázky polního ležení a bojových střetů, netradiční kostýmované prohlídky i ohňostroj. Každoročně si bitvu u Slavkova připomíná přes tisíc nadšenců a virtuální bitvy se účastní na vlastní kůži v uniformách armád Francie, Rakouska, Ruska a jejich spojenců. Kromě tuzemských účastníků přijíždí také turisté ze Slovenska, Rakouska, Polska, Německa, Itálie, Francie, Belgie, Ruska, Malt, Běloruska, Ukrajiny, Litvy, Maďarska i Velké Británie. Jde o rekonstrukci bitvy, výstroje a výzbroje a snahu o inscenaci a prožitek aktivit vojáka přelomu 18. a 19. století. Ať již jde o běžnou službu, táborový život, život v posádce, pochody či přehlídky, výcvik či střet s nepřítelem. Cílem akce je připomínka a podpora poznávání společné evropské historie. Každoročně láká domácí i zahraniční účastníky cestovního ruchu a umožňuje demonstrovat atraktivitu České republiky a motivovat je k návštěvě. [59]

4.9 Asketická dovolená

Jedná se o novou formu cestovního ruchu, která ještě není příliš známá a rozšířená. Termín „asketismus“ je charakterizován jako životní styl, který se vyznačuje odpíráním určitých rozkoší a požitků. Askeze je většinou spojována s náboženskou praxí a původně znamenala jakékoliv cvičení, jímž se upevňovala disciplína. Cílem takovéto dovolené není snížit náklady na cestování, ale neobvyklý zážitek, za který si turisté rádi připlatí. Asketická dovolená je určena především pro ty, kteří o dovolené hledají možnost, jak rozbít stereotyp, který ovládl jejich všední život. Od stereotypu je má osvobodit nedostatek, deprivace nebo dokonce i bolest. Účastníci asketické dovolené neváhají zaplatit tisíce za vzorně zorganizovaný týden plný tělesného vyčerpání. Turisté hledají především tyto druhy asketické dovolené:

- jógu,
- radikální fitness (návštěvníci dobrovolně podstupují drsný dietní a cvičební režim),
- hotel jinak ("věznice"). [7], [24]

Jóga představuje spojení a obnovení původního individuálního já s Bohem skrze asketické praktiky. Je určena pro ty, kteří chtějí uniknout každodennímu stresu a věnovat se očistě duše a meditaci. Centra jógy se nachází po celém světě.

Radikální fitness je charakteristický např. programem, jako je budíček v půl šesté ráno, ranní rozcvička, lehká snídaně, půldenní pochod, dietní oběd a zbytek dne v sedle horského kola. Při této formě cestovního ruchu si klient sáhne až na dno svých sil. Lidé, kteří v životě všeho dosáhli, chtějí většinou i všechno zkusit a jsou ochotni kvůli tomu projít třeba peklem. Lze předpokládat, že obliba radikálního fitness poroste, neboť lidé si stále více uvědomují hodnotu vlastního zdraví a jsou ochotni podstoupit drsný dietní či abstinenční režim.

Velmi populární jsou v současnosti tzv. **hotely jinak**, které dříve sloužily jako věznice. Některé byly přeměněny na luxusní resorty, ale v některých si návštěvník může vyzkoušet, jaké to je spát na pryčně v místnosti o čtyřech čtverečních metrech se zamřížovaným výhledem. Pokud si host přeje, může zažít šikanování stráží či se pokusit z vězení utéct. [24]

4.10 Golfová turistika

Golf jako sport má již dlouholetou tradici, avšak golfová turistika je fenoménem posledních třiceti let. Význam golfové turistiky v České republice neustále roste a najdeme zde mnoho kvalitních hřišť. Golf je dobrou relaxací a představuje způsob trávení volného času v přírodě. Provozuje se u nás od počátku 20. století, ale až v poslední době se zvyšuje úroveň hřišť a jejich zázemí, včetně ubytovacích zařízení a wellness programů. Golf je sport provozovaný převážně vyšší třídou, která disponuje poměrně vysokými příjmy a dostatečným množstvím volného času. Pro golfové turisty představuje každoroční golfová dovolená vyvrcholení jejich golfového roku. Golfová turistika je tedy významným zdrojem financí v oblasti příjezdového cestovního ruchu. Tito turisté si svou dovolenou chtějí užít a jsou připraveni utratit na ni peníze. Nejstarší golfové hřiště, které vzniklo již v roce 1904, se nachází v Karlových Varech. Mezi vyhlášené golfové resorty patří již zmíněné Karlovy Vary, Karlštejn, Slavkov, Mariánské Lázně apod.

Od roku 1990 vzrostl počet golfových hřišť na 95 a v současnosti je u nás okolo 50 000 registrovaných hráčů golfu. Česká golfová federace se už řadu let snaží nalákat do svých řad co největší počet hráčů, ideálem je 100 000 hráčů. Při dnešním počtu golfistů se však většina současných investorů, kteří se odhodlali postavit vlastní hřiště, potýká s ekonomickými problémy. V Česku je totiž dvakrát více hřišť, než by 50 000 golfistů potřebovalo. Golfové hřiště jsou také velice náročná na přírodní zdroje (terén a vodu). Na zavlažování trávníků jsou spotřebovány hektolitry vody a výstavba hřišť nepřehlédnutelně zasahuje do krajiny a přetváří její přírodní ráz. [13], [17]

Obr. 4.4 Golfová turistika, Zdroj: [61]

4.11 Vinařská turistika

Jde o poměrně mladou formu cestovního ruchu, která motivuje turisty poznáváním způsobu pěstování vína ve vinařských oblastech, ochutnávkami vín, návštěvami vinných sklípků a vináren, či nákupem archivních i nových vín. V současnosti je vinařská turistika úzce spjata s různými formami cestovního ruchu, např. pěší turistikou, cykloturistikou, návštěvou památek a dalších atraktivit. Má sezónní charakter s převahou v letní sezóně. Vinařská turistika u nás zažívá velký rozmach. Stále více Čechů, ale i cizinců, si vychutnává svoji dovolenou mezi vinohrady. Především vinařské oblasti na jižní Moravě jsou velmi známé a hojně navštěvované i zahraničními turisty. Vinařské oblasti na Moravě zahrnují asi 96 % ploch registrovaných vinic v České republice. [6], [16]

Obr. 4.5 Vinařská turistika, Zdroj: [60]

Vedle klasických zájezdů do sklípků a sklepů jsou oblíbené vinné výpravy na kolech nebo degustace vín na lodi. V zastřešené lodi, která pluje po Dyji je připraven bohatý program v podobě ochutnávek vín a výkladu průvodce a sommeliera (specialista na víno). Vinařský prostor se v České republice člení na vinařskou oblast Morava a vinařskou oblast Čechy. Vinařská oblast se dále člení na vinařské podoblasti a ty se skládají z vinařských obcí, na kterých jsou stanoveny jednotlivé vinařské stezky. Vinařské stezky jsou moderním produktem pro podporu vinařského cestovního ruchu a podporu malého a středního podnikání. Nejznámější vinařskou stezkou je Moravská stezka dlouhá 290 km. Začíná ve Znojmě, vede přes Velké Pavlovice a končí v Uherském Hradišti. Jedná se o stezku, která vede krajinou plnou vinic. Součástí krajiny jsou i různé stavby, např. vinařské sklepy, kapličky, boží muka a jiné drobné stavby. Ty dodávají krajině neopakovatelný ráz. [48]

Mezi nejvýznamnější aktéry v oblasti vinařství lze zařadit Svaz vinařů České republiky, který byl založen v roce 1993. Tato organizace hájí zájmy pěstitelů vinné révy a výrobců vína. Na propagaci vinařské turistiky se podílí také Vinařský fond České republiky, jehož cílem je podporovat vinařství v rámci Evropy. [17]

4.12 Nákupní cestovní ruch

Účastníci jsou motivováni nakupováním specifických předmětů v dané destinaci, a to z důvodu výhodnějších cen, lepší dostupnosti, širšího výběru zboží nebo kvůli samotnému prožitku z prohlížení nebo vybírání zboží. Nejčastěji se jedná o nákup zboží nespolečenského charakteru. Může se uskutečňovat jak v rámci jednoho státu, tak mohou jeho účastníci cestovat za hranice. Obvykle se jedná o krátkodobé cesty s pobytem v destinaci do čtyř dnů (3 přenocování). Nákupní cestovní ruch v České republice má spíše regionální nebo národní význam. Návštěvníci přijíždějí z okolních regionů zejména do Prahy, kde se nachází spousta obchodních center (Šestka, Chodov, Flora aj.). Další obchodní centra, která jsou cílem návštěvníků, leží v těsné blízkosti hlavního města.

Obyvatelé České republiky často nakupují také v oblastech v blízkosti státních hranic. Jedná se o cesty za nákupy spojené s překročením hranice se sousedním státem, kvůli možnosti nákupu levnějšího nebo luxusnějšího zboží, či kvůli většímu výběru. Je to i způsob trávení volného času. Často se jedná o víkendové rodinné výlety. Nižší ceny v sousedních zemích jsou často motivem pro účast na výjezdovém cestovním ruchu. Navíc díky malé rozloze země jsou dojezdové vzdálenosti za hranice krátké, proto je možné cestu za nákupy do zahraničí uskutečnit během jediného dne. Cílovou zemí výjezdového nákupního cestovního ruchu je např. Německo (německé Drážďany). Oblíbené je také Polsko, kde Češi na tržnicích, poblíž polských hranic, nakupují především výrazně levnější potraviny. [6]

Do ČR přijíždějí zahraniční turisté převážně na jednodenní nákupy. Nejčastěji se jedná o návštěvníky ze sousedních států (Německo, Slovensko, Polsko, Rakousko). Především obyvatelé Slovenska přijíždí za nákupy do celé východní části Moravy. Od zavedení eura v lednu 2009 stouply ceny v obchodech na Slovensku i o desítky procent. Největší zájem mají v českých obchodech o základní potraviny, jako je mouka, cukr nebo rýže. Až o pětinu levněji Slováci u nás nakoupí téměř vše (elektroniku, nábytek, benzín, sportovní potřeby atd.). Oblíbená nákupní centra jsou na jihu Brna nebo ve Zlíně.

5 Analýza venkovského cestovního ruchu

V následujícím textu je podrobněji popsána netradiční forma cestovního ruchu, která se nazývá venkovský cestovní ruch. Této problematice je věnována celá praktická část bakalářské práce, a proto je tato forma podrobněji rozvedena, včetně teoretických základů.

5.1 Vymezení pojmu venkovský cestovní ruch

Česká republika má ideální podmínky pro téměř všechny nové, netradiční formy cestovního ruchu, zejména však pro rozvoj venkovského cestovního ruchu. Tato nová forma může ekonomicky oživit problematické okresy a oblasti (např. Bruntál, Jeseníky, Šumava aj.).

Jak tvrdí Drobná [1, s. 138], „*venkovský cestovní ruch je formou cestovního ruchu, jejíž aktivity jsou spojeny s přírodou, krajinou a venkovským prostředím (někdy je používán pojem zelená turistika). Vyjadřuje zájem městských obyvatel o volnou, zachovalou přírodu a zároveň využívá celý kulturní a společenský potenciál krajiny ve venkovském prostoru.*”

Venkovský cestovní ruch (též rurální cestovní ruch, angl. rural tourism) zažívá v poslední době velký rozmach. V této formě cestovního ruchu hledají lidé jak odpočinek, tak i nové zážitky, které „zvláště pro obyvatele měst, nejsou běžné. Nabízí odlehlé prostředí, soukromí, odpočinek, klid, flexibilní služby a citlivější lidské vztahy. Přitažlivost této formy cestovního ruchu je založena na aspektech venkovského způsobu života (např. rozsáhlá, tichá krajina, čistý vzduch, pracovní aktivity, zvyky a folklór, zvířata apod.). Její zvláštností je, že ubytovací zařízení nejsou umístěna na jednom místě a nejsou příliš velká, což přináší menší četnost turistů, a tak je možné eliminovat negativní dopady, které s sebou přináší tzv. masová turistika, jenž způsobuje ohromné soustředění lidí v turistických centrech a vede k devastaci krajiny. [11], [14]

Cílem je pobyt na čerstvém vzduchu, pobyt v přírodě, ubytování a stravování se vesnickým způsobem spojeným s určitými tradicemi. Je zde také možnost zapojit se do běžných prací spojených se životem na venkově, a to např. starání se o dobytek.

Typickými znaky venkovského cestovního ruchu jsou:

- umístění do venkovských oblastí,
- otevřený prostor a kontakt s přírodou,
- historické a kulturní památky,

- malé budovy a malá sídla,
- ohleduplný vztah k přírodě,
- pochopení pro individuální aktivity návštěvníků,
- pronájem chat a chalup (specifický český fenomén),
- udržitelnost (napomáhá udržovat zvláštní venkovský charakter oblasti a nelikviduje místní zdroje). [15]

Protikladné rysy městského cestovního ruchu a venkovského cestovního ruchu na straně druhé znázorňuje tato tabulka:

Městský cestovní ruch	Venkovský cestovní ruch
Málo otevřeného prostoru	Hodně otevřeného prostoru
Sídla s více než 10 tisíci obyvateli	Sídla s méně než 10 tisíci obyvateli
Husté osídlení	Řídké osídlení
Prostředí tvořené stavbami	Přírodní prostředí
Hustá infrastruktura	Slabá infrastruktura
Velké podniky	Malé podniky
Do cestovního ruchu zapojeno mnoho lidí na plný úvazek	Do cestovního ruchu zapojeno mnoho lidí na částečný úvazek
Pracovníci mohou bydlet daleko od pracoviště	Pracovníci bydlí často blízko pracoviště
Velký počet návštěvníků a turistů	Málo návštěvníků a turistů
Mnoho moderních budov	Mnoho starších budov
Rozsáhlý marketing	Zúžený marketing

Tab. 5.1 **Protikladné rysy**, Zdroj: [14]

Venkovský cestovní ruch není žádnou novou záležitostí. Zájem o tuto formu rekreace se objevil již v polovině 19. století, byla však určena pro bohatší vrstvy obyvatel. Jednalo se především o pobyty na tzv. letních sídlech spojené s jízdou na koni, či lovem zvěře. V České republice je možné spojovat aktivity v cestovním ruchu na venkově s oblibou chataření a chalupaření již od 60. let minulého století. Skutečný venkovský cestovní ruch se u nás ovšem začal prosazovat až po roce 1990. [17]

Motivy k účasti na venkovském cestovním ruchu jsou:

- lepší kvalita životního prostředí,
- méně hluku,
- rozsáhlá krajina,
- zvyky, tradice, folklór,
- rozmanitá flóra a fauna.

Rozvoj venkovského CR

Rozvoj venkovského cestovního ruchu všeobecně, včetně všech jeho forem, pomáhá rozvoji venkova např. budováním pěších tras a cyklotras, farem s alternativním zemědělstvím, budováním místních muzeí, skanzenů, rozvíjením tradičních řemesel, budováním a obnovou menších ubytovacích zařízení a stravovacích zařízení. Rozvoj venkovského cestovního ruchu je užitečný nejen pro zemědělce, ale i pro místní obyvatelstvo. Obyvatelé přispívají k rozvoji vesnice poskytováním ubytovacích služeb, pohostinství i činností spojených s organizací volného času pro turisty a informační služby. [17]

Součástí venkovského cestovního ruchu jsou:

- agroturismus (pobyt na statku),
- ekoagroturismus (pobyt na ekologicky hospodařících farmách),
- ekoturismus (turistika zaměřená na přírodní krásy - CHKO, národní parky),
- chataření a chalupaření,
- hipoturistika (jízda na koni).

Agroturismus

Agroturismus je součástí venkovského cestovního ruchu a označuje se též jako agrární cestovní ruch nebo dovolená na statku. Je spojený s místními zdroji, místními surovinami a místní infrastrukturou. Je pokládán za jeden z ideálních typů rodinné dovolené. Umožňuje městským rodinám strávit dovolenou v prostředí venkova na farmách a provozovat aktivity, se kterými jen velmi těžko přijdou do styku, např. jízda na koni, práce s hospodářskými zvířaty, práce na poli atd. Většinou se turisté mohou pohybovat po celé farmě a mají možnost poznat vše, co souvisí s chodem farmy. Výjimečnost spočívá v přímém spojení turistů a návštěvníků se zemědělským prostředím (pole, louky, lesy, rybníky apod.) Turisté si cení také osobního kontaktu a společného stravování s farmářskou rodinou. Pobytu na farmách jsou velmi přínosné především pro městské děti, které například původní zdroj mléka mnohdy viděly jen na obrázcích v knížkách. [13], [35]

Ekoagroturismus

Jedná se o formu agroturismu, která se uskutečňuje na ekologicky hospodařících farmách, tj. farmách zabývajících se alternativním zemědělstvím, které musí vlastnit certifikát ekologického zemědělství (nepoužívají chemická hnojiva, pěstují vybrané plodiny, chovají

zvířata v přirozeném prostředí apod.). V posledních letech nabývá na významu, neboť neustále roste zájem o ekologické aspekty a ochranu životního prostředí. Lidé chtějí jíst zdravé potraviny pocházející z ekologického zemědělství, tzv. biopotraviny. U nás je ekoagroturismus využíván zejména turisty z Nizozemska. [15]

Ekoturismus

Jak tvrdí Ryglová [13, s. 133], „*ekoturistika je vymezována jako putování přírodou a její pozorování, proto se rozvíjí především v krajinářsky a přírodně hodnotných oblastech s trasami pro jedno a vícedenní pochody (zejména CHKO, národní parky apod.).*“

Nejvhodnějším dopravním prostředkem pro tuto formu turistiky je šetrné použití kola. Ekoturismus je tedy často propojen s cykloturistikou.

Podle WTO (World Trade Organization) se ekoturistika dělí do dvou kategorií:

- turistika založená na přírodě (hlavní motivací turistů je obdivování a pozorování přírody),
- ekoturistika (turistika založená na přírodě, která obsahuje i prvky vzdělávací a interpretační).

Chataření a chalupaření

Původ chataření a chalupaření sahá až do středověku, kdy u šlechty byly oblíbené nejrůznější letohrádky. S nástupem industrializace³ (19. století) už nebylo čisté životní prostředí v některých oblastech samozřejmostí a bohatší vrstvy obyvatel si začaly stavět letní sídla. Největší rozmach chataření a chalupaření nastal v období socialismu, tedy v období zhoršení životního prostředí a reálného zbohatnutí většiny obyvatel.

Ačkoliv základní motiv chataření i chalupaření v podobě úniku z města a trávení volného času v přírodě je stejný, jsou mezi chataři a chalupáři značné rozdíly. Chataření (angl. weekend house holiday stays) je rekreace v rámci objektů vybudovaných individuálně, jedná se o pobyty na vlastních chatách. Fenomén chataření se rozvinul především v dobách socialismu. Chalupaření (angl. weekend house activities) využívá vlastních chalup a jejich okolí k rekreaci. Oživuje venkov, přispívá k udržování objektů a jejich okolí. Chalupaření

---

³ industrializace = zprůmyslnění neboli proces přeměny zemědělské země v průmyslovou

má původ v období po druhé světové válce. V té době byla spousta volných chalup i statků (po odsunu sudetských Němců), které začali skupovat obyvatelé měst. [8]

Chaty, na rozdíl od chalup, byly vymyšleny a zbudovány přímo za účelem trávení volného času, seberealizace a zejména uspokojení jejich majitelů a stavitelů zároveň. Vzhledem k organičtějším umístění chalup ve vztahu ke krajině a lidským sídlům, má chalupaření výrazně nižší dopad na krajinu v porovnání s chatařením. Chataření nemá příliš dobrý vliv na krajinu a životní prostředí. Chataři často vypouštějí odpadní vody do řek a tím přispívají například ke vzniku sinic v přehradách. Naopak chalupaření má spíše více kladných stránek. Díky chalupářům, kteří se snažili o zachování původního vzhledu chalup, bylo zachráněno mnoho architektonicky vzácných objektů, které by již v současnosti nestály. [17]

Hipoturistika

Hipoturistika (jezdecká turistika) je rekreace spojená s jízdou na koních, která se rozvíjí v souvislosti s agroturistikou při ubytování na venkově či na farmě. Začala se rozvíjet až v 90. letech 20. stol. a motivy k účasti na hipoturistice mohou být jak sportovní, tak i rekreační. Jezdectví se v posledních letech stává stále více vyhledávanou formou relaxace a aktivního trávení volného času. Většinou se jedná o malé skupiny jezdců (maximálně 10 koní ve skupině), aby nedocházelo k ničení přírody. Jde o aktivitu, která je vhodná pro děti i dospělé, ale také pro handicapované občany. Navázání bližšího kontaktu s koněm příznivě působí na lidskou mysl, proto jsou také doporučovány hipoterapie pro děti i dospělé s různými duševními či mentálními poruchami. [5]

Hipoturistika má tři základní formy, a to:

- vyjížďky na koni (jízda v terénu trvající 1–4 hodiny, vzdálenost 7 - 30 km),
- výlety a túry (cesty trvající zpravidla celý den, vzdálenost od 30 do 70 km),
- putování na koni (spojení několika celodenních túr do jednoho celku). [5]

5.2 Organizace ve venkovské turistice

Svaz venkovské turistiky

Jde o dobrovolné, nepolitické sdružení všech zájemců o rozvoj venkovského cestovního ruchu v České republice. Svaz byl založen v roce 1997 a je členem mezinárodní

organizace svazů venkovského cestovního ruchu EuroGites.⁴ Svaz přispívá k oživení venkova, obnově venkovských tradic a k údržbě krajiny. Napomáhá podnikatelům ve venkovském cestovním ruchu a spolupracuje např. s CzechTourism⁵, Svazem obchodu a cestovního ruchu a ECEAT. Svaz také provádí certifikaci ubytovacích zařízení v soukromí.

Obr. 5.1 Logo Svazu venkovské turistiky, Zdroj: [41]

Spolek pro obnovu venkova České republiky

Jedná se o klíčovou organizaci hájící v naší zemi venkov, jeho hodnoty a rozvoj ve venkovském prostoru. Spolek je pracovní a iniciativní skupina občanů, která byla založena v roce 1993. Sdružuje zástupce obcí, zemědělce, orgány územní samosprávy, pracovníky státní správy a věci oddané jednotlivce. Mezi hlavní cíle spolku patří pečování o prohloubení duchovního a společenského života na venkově a propagace venkova.

Obr. 5.2 Logo Spolku pro obnovu venkova České republiky, Zdroj: [42]

Klub českých turistů

Klub českých turistů byl založen v roce 1888 skupinou vlastenců. V současnosti má zhruba 40 000 členů a organizuje každoročně přes tisíc akcí určených pro zájemce o všechny druhy turistiky (pěší, lyžařskou, vodní, cykloturistiku, mototuristiku, hipoturistiku apod.). Klub poskytuje svým členům mnoho výhod a slev. Je také pověřen certifikací ubytovacích zařízení typu turistická ubytovna. [43]

---

⁴ EuroGites = The EUropean Federation for Farm and Village Tourism

⁵ CzechTourism = Česká centrála cestovního ruchu

Nadace ECEAT CZ

Nadace ECEAT CZ (Evropské centrum pro eko agro turistiku) se snaží o trvalý rozvoj venkova a podporu ekologického zemědělství. Nadace vytvořila průvodce ubytováním na venkově v České republice, tzv. Zelené prázdniny, Prázdniny na venkově. Jejím produktem jsou také Stezky dědictví, které mapují síť vybraných lokalit přírodního bohatství, folklóru a turistických zařízení v dané oblasti. [44]

Státní podpora venkovského cestovního ruchu

V České republice byl zaveden program podpory venkovského cestovního ruchu Ministerstva zemědělství. Týká se obnov vesnic, rozvoje podnikání ve venkovských regionech a péče o krajinu. Také je možné čerpat finanční prostředky z fondu Evropské unie na oblast rozvoje venkovské turistiky, tvorby turistických stezek, cyklostezek a další. [14]

5.3 Související produkty venkovského cestovního ruchu

Prázdniny na venkově

Prázdniny na venkově jsou webový portál, který představuje ucelenou nabídku venkovské zážitkové turistiky v České republice. Jedná se o užitečný web pro všechny návštěvníky venkova i místní podnikatele (chovatele, řemeslníky, farmáře a ubytovatele). [13]

Obr. 5.3 Logo prázdnin na venkově, Zdroj: [62]

Stezky dědictví (Heritage trails)

Stezky dědictví jsou dobře propojená síť přírodního a kulturního bohatství, služeb a zařízení ve venkovské turistice, sloužící pro určité skupiny návštěvníků (jednotlivci či skupiny do 18 osob). Zahrnují také ubytování s orientací na pěší turistiku a cykloturistiku nebo jízdu na koni. Probíhají již v šesti regionech České republiky a to v severních Čechách, na Šumavě, na Vysočině, na severní, jižní a jihovýchodní Moravě. [14]

Moravské vinařské stezky

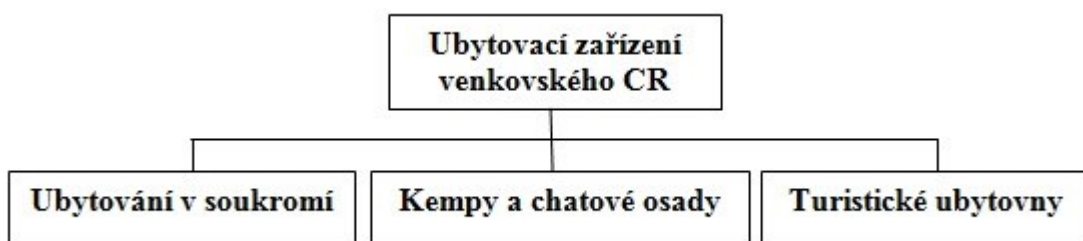
Jedná se o turistického průvodce pro cyklisty, in-line bruslaře, vodáky i jezdce na koních po Moravských vinařských stezkách a dalších stezkách. 1200 km dlouhá síť

vinařských stezek vede mezi vinohrady od Znojma až po Uherské Hradiště. Je tvořena deseti okruhy, které vedou přes města se sklepními uličkami, historické a kulturní památky. Během celého roku je připravena řada výletů pro veřejnost a několik hodových a vinařských slavností. [48]

Ubytovací služby venkovského cestovního ruchu

Ubytovací zařízení venkovského cestovního ruchu jsou charakteristická menší ubytovací kapacitou. Dělíme je na ubytování v soukromí, kempy a chatové osady a turistické ubytovny, viz. Obr. 5.4. Jedná se zpravidla o ubytování v rekreačních objektech (chalupy, chaty, sruby), v rodinných domech, v hotelích a penzionech, v historických objektech (rekonstruovaných mlýnech, selských staveních aj.). Může se také jednat o ubytování typu chatová osada a kemp. Jsou obvykle umístěna v obci nebo jsou rozptýlena v jejím okolí, takže nedochází ke zvýšené koncentraci hostů na jednom místě. Maximální ubytovací kapacita činí na jeden objekt 40 lůžek nebo 10 pokojů. Tento limit má zamezit nadměrnému soustředění turistů v dané lokalitě a zároveň zvýraznit specifika venkovského cestovního ruchu (individuální přístup k hostům, rodinné zázemí apod.). Ubytovací zařízení má na hosty působit příjemně, aby se v něm cítili jako doma. K vybavení se hodí dřevo, domácí tkaniny apod. Květinová výzdoba se považuje za samozřejmost. [15]

Obr. 5.4 Rozdělení ubytovacích zařízení ve venkovském CR, Zdroj: [8]

Stravovací služby venkovského cestovního ruchu

Účastníci venkovského cestovního ruchu očekávají, že mu stravování poskytne majitel zařízení nebo jim dá k dispozici kuchyň, kde si budou moci připravovat jídlo sami. Stravovací služby mohou být poskytovány také v jiném, samostatném zařízení (restauraci). Často jsou využívány produkty vlastní výroby nebo jiných místních producentů (mléčné výrobky, ovoce, zelenina, vejce, maso, vína, destiláty). Hosté si také žádají zdravou stravu. Venkovské prostředí vytváří dostatek možností k nabízení lesních plodů (houby, borůvky, maliny apod.). Stravování ve venkovském cestovním ruchu se samozřejmě přizpůsobuje místním

podmínkám a zvyklostem. Návštěvníci očekávají změnu stravování, po domácí přípravě jídla a místní speciality. Oblíbené jsou také večery při táboráku, na němž si sám host může připravit nějakou specialitu, nebo si jen opéci uzeniny apod. [7]

Doplňkové služby venkovského cestovního ruchu

K uspokojení potřeb účastníků venkovského cestovního ruchu nestačí poskytovat pouze ubytovací a stravovací služby, ale i služby doplňkové. Tyto služby mají hostům zpříjemnit a zatraktivnit pobyt na venkově. Patří k nim různé doprovodné programy, jako je sport (jízda na koni, rybaření, lov zvěře, houbaření, pěší turistika, cykloturistika, zimní sporty, golf apod.), kultura, historie a příroda (hrady, zámky, jeskyně, muzea, místní poutě atd.) či ukázka řemesel (mlýny, kovárny, železnice, lihovary apod.).

Na venkově je především přitažlivá jízda na koni a rybaření. Pro hosty je také velice zajímavé poznat venkovskou kulturu, účastnit se nejrozličnějších folklórních festivalů, oslav různých svátků (masopust, vítání jara apod.). Mohou se také chtít účastnit místních trhů, poutí, náboženských slavností, setkání rodáků apod. Někteří hosté mají jen minimální znalosti o pracích na venkově. V případě, že mají zájem, lze jim umožnit např. práci při sklizni obilí, ovoce, při zabíjačce, při péči o domácí zvířata a při mnoha dalších hospodářských činnostech. Hosté se mohou také naučit některým činnostem, které využijí i po skončení pobytu. Patří k nim např. pečení chleba, zavařování ovoce nebo výroba sýra. Většina z doprovodných činností se uskutečňuje v exteriéru. Program pro případ, kdy nelze pobývat venku, např. při špatném počasí, jsou nejrozličnější společenské hry, soutěže, promítání filmů nebo poslech hudby. [8]

Podnikatelé ve venkovské turistice mohou také připravovat školy v přírodě (pro zdravotně handicapované děti s alergiemi, dýchacími potížemi aj.) či pobyty pro speciální klientelu (rekreační pobyty pro seniory, mládež, invalidní občany apod.). Nároky na doplňkové služby jsou různorodé. Některým návštěvníkům stačí pozorovat mlýnáře, jak mele mouku nebo farmáře, jak krmí domácí zvířata, jiný se chce sám podílet na zemědělských pracích nebo se pouze vydat na prohlídku okolí. Další může mít zájem o aktivní sportování. Doprovodné programy by ovšem měly mít vždy vztah k venkovské mentalitě a měly by těžit ze specifík daného venkovského území. [11]

5.4 Chráněná krajinná oblast Jeseníky

Obr. 5.5 Logo CHKO Jeseníky, Zdroj: [52]

Chráněná krajinná oblast (dále jen CHKO) Jeseníky se nachází v pohoří Hrubý Jeseník a patří k botanicky nejbohatším lokalitám v České republice. Chráněnou krajinnou oblastí byla vyhlášena 19. června 1969 a hlavním předmětem ochrany jsou horské lesy a rašeliniště. Území o rozloze 744 km² se nachází na severním okraji Moravy a české části Slezska na pomezí Moravskoslezského a Olomouckého kraje. Nejvyšším bodem je Praděd (1492 m). Většinu oblasti (téměř 80 %) tvoří lesy, převážně smrkové. Nad pásmem lesa ve výšce 1200 - 1300 metrů se nachází horské louky, zvané hole. K nejcennějším územím CHKO Jeseníky patří přírodní rezervace Malá a Velká Kotlina. Vzácné druhy rostlin se vyskytují i na rašeliništích přírodní rezervace Rejvíz a v pramenných oblastech horských bystřin. V Jeseníkách žije hojně jelení a srnčí zvěř. Hnízdí zde spousta ptáků, např. tetřev hlušec, výr velký, čáp černý. Byli zde uměle vysazeni kamzíci z Alp, kteří se zde dobře aklimatizovali. Podle vedení Správy CHKO se zde nachází cca 150 kamzíků, kteří si však jako potravu vybírají některé ohrožené druhy rostlin. Proto si Správa CHKO Jeseníky v plánu péče do roku 2013 stanovila za dlouhodobý cíl úplné vyloučení kamzíků z oblasti.

V Jeseníkách se nalézají významná lázeňská střediska, jako jsou Lázně Jeseník, Lázně Lipová a Karlova Studánka, které slouží k rekreaci a léčbě. K turistice a sportu slouží také celá řada známých hotelů a horských chat, ale i velkých rekreačních středisek např. na Ovčárně, v Karlově pod Pradědem (zde bylo prováděno dotazníkové šetření) a na dalších místech. Pro své dobré sněhové podmínky jsou Jeseníky vyhledávanou oblastí zimních sportů, pro jejichž provozování zde byla vybudována řada vleků a jiných zařízení. [3], [52]

CHKO Jeseníky jsou vhodnou oblastí pro venkovský cestovní ruch, poskytuje téměř nedotčenou přírodu a nabízí možnosti kulturního a sportovního vyžití. Významným motivem pro pobyt v Jeseníkách je i rozmanitá flóra a fauna, rozsáhlá krajina, zvyky, tradice či folklór.

5.5 Ekofarmy v CHKO Jeseníky

Dle zákona č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství, ze dne 29. června 2000 se ekofarmou rozumí „uzavřená hospodářská jednotka zahrnující pozemky, hospodářské budovy, provozní zařízení a případně i zvířata sloužící ekologickému zemědělství.“ Ekofarmy jsou určeny pro lidi, kteří si chtějí odpočinout, nadýchat se zdravého vzduchu a seznámit se s životem na farmách. Jsou určeny pro všechny, kteří se zajímají o to, jak žili naši předkové, čím se živili nebo jak pracovali. Jeseníky nabízí všem zájemcům příležitost poznat původní řemesla, výrobu tradičních potravin, výrobu pokrmů z nich a hlavně život na farmách. Každá z farem má svá specifika a každá tedy nabízí trochu jiné vyžití a možnost odpočinku. [40]

Farma Bovine

Ekologická farma Bovine sídlí v obci Heřmanovice, vzdálené cca 20 km od nejvyšší hory Jeseníků - Pradědu. Nabízí ubytování v apartmánech a je určena pro milovníky zvířat a také pro všechny, co mají rádi pěší turistiku, lyžování nebo jízdu na koni. [30]

- Zvířata na farmě: skot (prodej čerstvého masa), jaci tibetští, koně, psi, osli, kozy a ovce.
- Nabídka aktivit pro volný čas: vyjížděky na koních (možnost výcviku na jízdárně), výlety na plachetnicích, lyžování, pěší turistika, cykloturistika.
- Možnosti ubytování: rodinný dům rozdělený na dva apartmány, celková kapacita je 14 lůžek.

Obr. 5.6 Farma Bovine, Zdroj: [30]

Agroturistika Malá Morávka

Farma leží v centru Jeseníků v obci Malá Morávka. Nabízí rodinné prostředí a neobvyklé zážitky v klidu, mimo velká turistická zařízení. Patří do Svazu ekologických zemědělců (PRO-BIO). Děti ocení neobvyklý zážitek při seznámení se zvířaty, o něž mohou v případě zájmu i pečovat. [32]

- Zvířata na farmě: koně a kozy (možnost zapojení se do prací na farmě).
- Nabídka aktivit pro volný čas: jízda na koních (v zimě na saních), pěší turistika, cykloturistika, sauna, stolní tenis, koupání v přírodních rybnících, sáňkování, práce na farmě, rybolov, sběr hub a lesních plodů.
- Možnosti ubytování: pokoje v rodinném domě (s vlastním nebo se společným sociálním zařízením), místa pro vlastní karavany.

Ekofarma Babočka

Farma Babočka je nazvána po motýlovi Babočka paví oko, který každoročně přezimuje na půdě této farmy. Je to certifikovaná farma (členem PRO-BIO). V roce 2006 získala ocenění „farma roku“. Zaměřuje se na výrobu ekologického sena (pro lesní zvěř, do zoo a pro chovatele koní) a sběr léčivých rostlin. [33]

- Zvířata na farmě: skot (prodej čerstvého masa, čerstvého kravského mléka).
- Nabídka aktivit pro volný čas: turistika, cykloturistika, poznávání rostlin, zvířat, ptáků, sběr hub a léčivých rostlin, jízda na koni, koupání.
- Možnosti ubytování: 3 ložnice s kapacitou 6 lůžek s vlastním sociálním zařízením, kuchyní s jídelnou.

Obr. 5.7 Ekofarma Babočka, Zdroj: [33]

Ranch M

Ranch M, specializující se na jezdeckou turistiku, se nachází v obci Vernířovice. Ranch M otevřel první mezinárodní jezdeckou stezku, která vede přes hlavní hřeben Hrubého Jeseníku až do Beskyd. [31]

- Zvířata na farmě: koně.
- Nabídka aktivit pro volný čas: jízda na koni (na 1 hodinu až 14 dní), výuka jízdy na koni, pěší turistika, lyžování.
- Možnosti ubytování: přímo na ranči, tři pokoje s vlastním sociálním zařízením (ubytovací kapacita činí 10 lůžek).

Obr. 5.8 **Ranch M**, Zdroj: [31]

Srovnání kapacit a cen ubytování

Ekofarmy celkově nabízí ubytování s 66 lůžky. V průměru připadá tedy 16,5 lůžek na jednu farmu. Největší kapacitu lůžek má Agroturistika Malá Morávka (36 lůžek) a nejméně Ekofarma Babočka, která má pouze 6 lůžek. Průměrná cena za ubytování je 270,- Kč/noc. Nejvíce zaplatí hosté za ubytování na farmě Bovine (300,- Kč) a nejméně za ubytování na farmách Agroturistika Malá Morávka a Ranch M (250,- Kč). Viz. Tab. 5.2

Název ekofarmy	Celková kapacita lůžek	Ø Cena za osobu/noc
Farma Bovine	14	300,- Kč
Agroturistika Malá Morávka	36	250,- Kč
Ekofarma Babočka	6	280,- Kč
Ranch M	10	250,- Kč

Tab. 5.2 **Srovnání kapacit a cen ubytování**, Zdroj: Vlastní zpracování

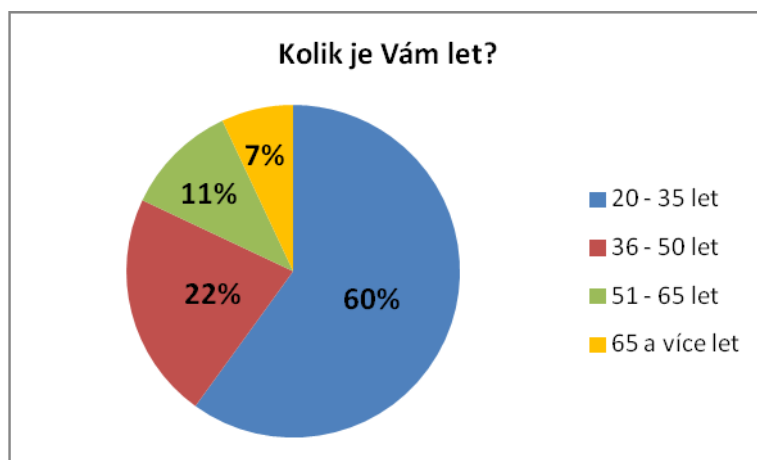

Ceny za ubytování jsou přiměřené, vezmeme-li v úvahu, že se jedná o ubytování na ekofarmách v nedotčené přírodě s rodinným přístupem. Počet ubytovacích kapacit je z hlediska velikosti CHKO Jeseníky (744 km²) poměrně malý. Nabídka by se měla rozšířit, neboť neodpovídá kapacitám rozvinutějších regionů. A především by se měla zlepšit a sjednotit marketingová strategie regionu.

5.6 Dotazníkové šetření

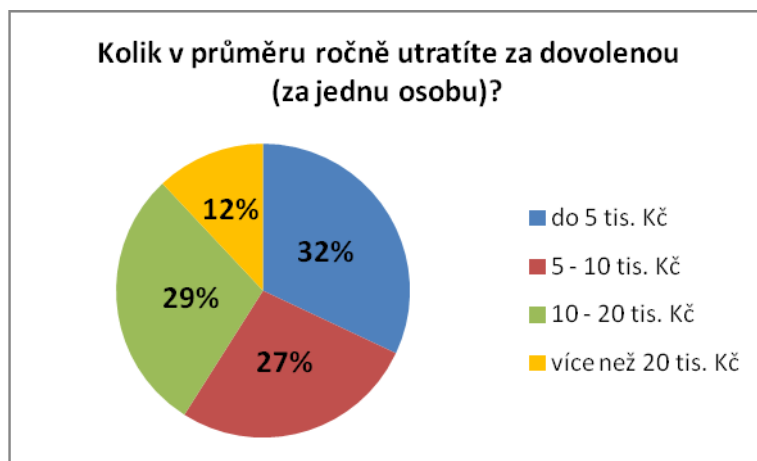
Hlavní částí této bakalářské práce je dotazníkové šetření, jehož cílem bylo zjistit povědomí, postoje a zájem návštěvníků chráněné krajinné oblasti Jeseníky o netradiční formu cestovního ruchu zvanou venkovský cestovní ruch. Průzkum probíhal v Karlově pod Pradědem a zúčastnilo se ho celkem 100 respondentů. Dotazník byl sestaven z 16 otázek a byl zcela anonymní. Sběr odpovědí probíhal od září do listopadu roku 2012. Cílem dotazníkového šetření bylo zjistit, zda návštěvníci CHKO Jeseníky mají ponětí, co znamená pojem venkovský cestovní ruch, jestli mají o tuto formu cestovního ruchu zájem a zda již někdy nabídky venkovského cestovního ruchu využili nebo zda by v budoucnu rádi využili.

Na dotazník odpovídalo 38% mužů a 62% žen. Největší počet návštěvníků pochází z Moravskoslezského kraje (44%) a Olomouckého kraje (11%). Zbývající dotazovaní přijeli do Jeseníků z kraje Ústeckého (6%), hlavního města - Praha (4%), Jihomoravského (4%), Královéhradeckého (2%), Libereckého (2%), Pardubického (3%), Plzeňského (3%), Středočeského (3%), Vysočina (5%), Severočeského (1%) a ze Zlínského (10%). Dva návštěvníci do Jeseníků zavítali dokonce až z Trenčianského kraje na Slovensku. Většina respondentů žije na vesnici (62%). Z města pochází 38% dotazovaných.

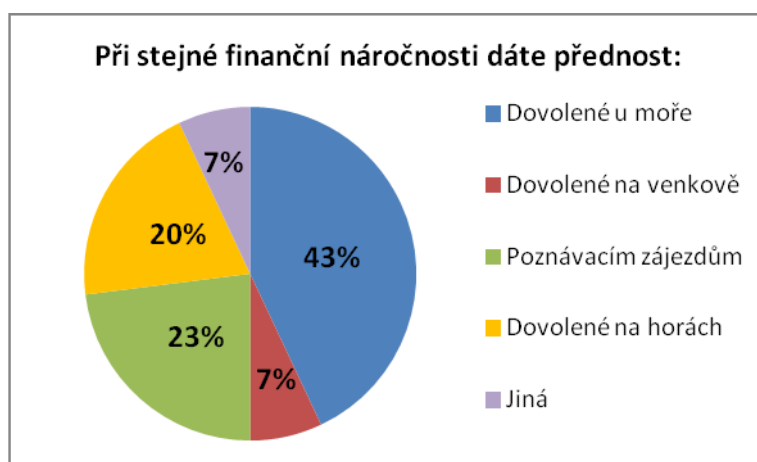
Graf 5.1: Věk respondentů, Zdroj: Vlastní zpracování

Věková skupina respondentů se pohybuje v rozmezí 20 - 65 a více let. Nejvíce dotazovaných bylo z věkové skupiny 20 - 35 let, což odpovídá 60% respondentů. Věková skupina 35 - 50 let byla zastoupena 22%. Pouze 7% respondentů mělo 65 a více let. Viz Graf 5.1

Graf 5.2: **Průměrná roční útrata za dovolenou**, Zdroj: Vlastní zpracování

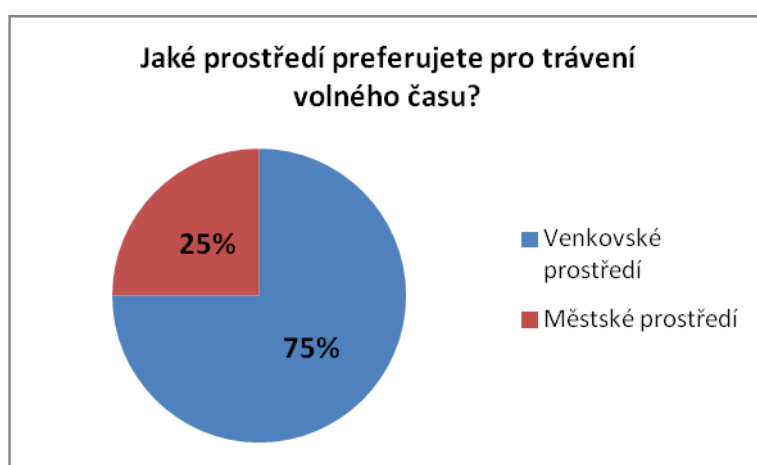
Největší počet dotazovaných (32%) má průměrné roční výdaje za cestování do 5 tis. Kč, z čehož vyplývá, že mnoho necestují. Může to být způsobeno nedostatkem volného času či nedostatkem finančních prostředků. Za dovolenou ročně utratí 5 - 10 tis. Kč 27% dotazovaných a 29% respondentů utratí 10 - 20 tis. Kč. Nejméně dotazovaných (12%) uvedlo, že utratí za dovolenou více než 20 tis. Kč. Jedná se pravděpodobně o cestující s vyššími příjmy nebo o vášnivé cestovatele. Viz. Graf 5.2

Graf 5.3: **Preference trávení dovolené**, Zdroj: Vlastní zpracování

Z Grafu 5.3 vyplývá, že nejraději lidé tráví dovolenou u moře. Celých 43% dotazovaných by při stejné finanční náročnosti dalo přednost právě dovolené u moře. Poznávací zájezdy má v oblibě 23% respondentů a na hory nejraději jezdí 20%. Dovolenu na venkově má v oblibě pouhých 7% dotazovaných. Je zřejmé, že venkovský cestovní ruch není u nás ještě příliš rozvinut a v dostatečném povědomí lidí. Zbývajících 7% uvedli, že preferují jinou formu trávení dovolené. Jeden účastník uvedl, že tráví dovolenou nejraději doma. Ostatní preferují např. výlety na motorce, projížďky na kole nebo jeden z dotazovaných dokonce uvedl, že při stejné finanční náročnosti dá přednost cestě kolem světa.

Graf 5.4: **Preference prostředí**, Zdroj: Vlastní zpracování

Další dotaz, který se objevil v dotazníkovém šetření, zjišťoval skutečnost, zda respondenti upřednostňují venkovské nebo městské prostředí pro trávení volného času. Z grafu 5.4 vyplývá, že většina (75%) nejraději tráví volný čas na venkově. Tento fakt je rozhodně z velké části zapříčiněn faktem, že 62% všech dotazovaných pochází právě z vesnice, a tudíž svůj volný čas tráví také na vesnici. Zbývajících 25% dotazovaných tráví raději svůj volný čas ve městě. Nejčastějším důvodem preference městského prostředí je lepší možnost kulturního a sportovního vyžití než na vesnici.

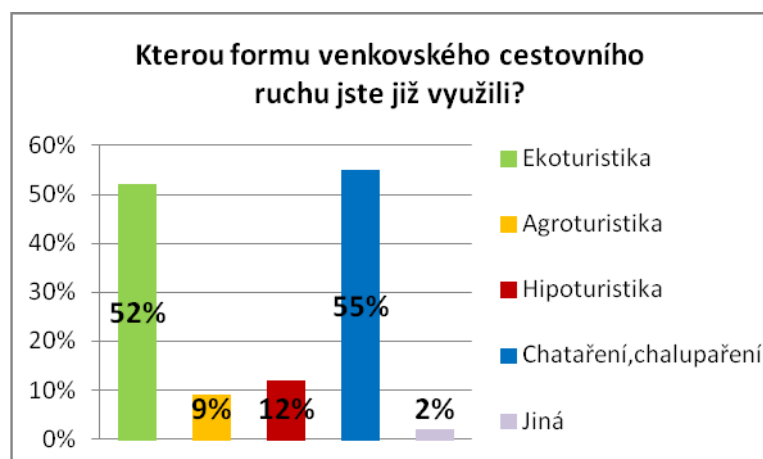
Graf 5.5: **Znalost pojmu venkovský cestovní ruch**, Zdroj: Vlastní zpracování

Potěšující skutečností je, že většina dotazovaných (85%) ví, co znamená pojem venkovská turistika. Pouze 15% respondentů se s pojmem ještě nikdy nesetkalo. Z této skutečnosti vyplývá, že venkovský cestovní ruch je již v dostatečném povědomí lidí a většina se již s tímto pojmem někde setkala. Viz Graf 5.5.

Graf 5.6: **Využití forem venkovského cestovního ruchu**, Zdroj: Vlastní zpracování

Na otázku, zda již někdy využili nějaké formy venkovského cestovního ruchu odpověděla většina, že ano (68%). Zbývajících 32% dotazovaných se nikdy nezúčastnilo venkovského cestovního ruchu. I když nadpoloviční většina již někdy nějaké formy venkovského CR využila, stále je procento těch, co nevyužili venkovského CR vysoké. Viz Graf 5.6

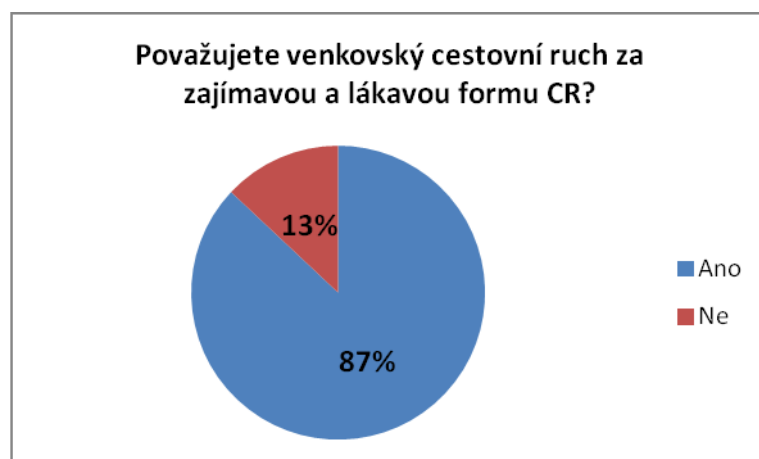
Graf 5.7: **Využití venkovského cestovního ruchu**, Zdroj: Vlastní zpracování

Respondenti (68%), kteří odpověděli, že se venkovského cestovního ruchu již někdy zúčastnili, měli dále odpovědět, které konkrétní formy již využili. Nadpoloviční většina (55%) dotazovaných již někdy chatařila či chalupařila. Ekoturistiky se zúčastnilo 52% respondentů, hipoturistiky 12% a pouhých 9% osob uvedlo, že se zúčastnilo agroturistiky. Jako jinou formu venkovského cestovního ruchu uvedla 2% respondentů vinařskou turistiku. Viz. Graf 5.7

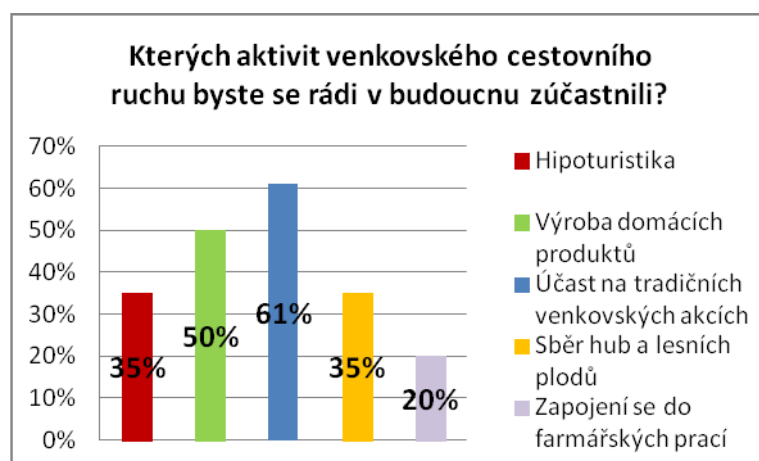
Graf 5.8: **Propagace venkovského cestovního ruchu**, Zdroj: Vlastní zpracování

Téměř tři čtvrtiny (74%) dotazovaných na otázku, zda si myslí, že je venkovský cestovní ruch v České republice dobře propagován odpovědělo, že ne. Z tohoto faktu vyplývá, že by měli podnikatelé ve venkovské turistice a majitelé ekofarem zvýšit a zlepšit propagaci. Většina z ekofarek má pouze své vlastní webové stránky, v katalozích cestovních kanceláří najdeme pouze malé množství agroturistických pobytů. Kromě zvýšení propagace ekofarek je však také velmi důležitá propagace Jeseníků jako celku. Propagace a informační služby jsou velice důležité pro zviditelnění daného území.

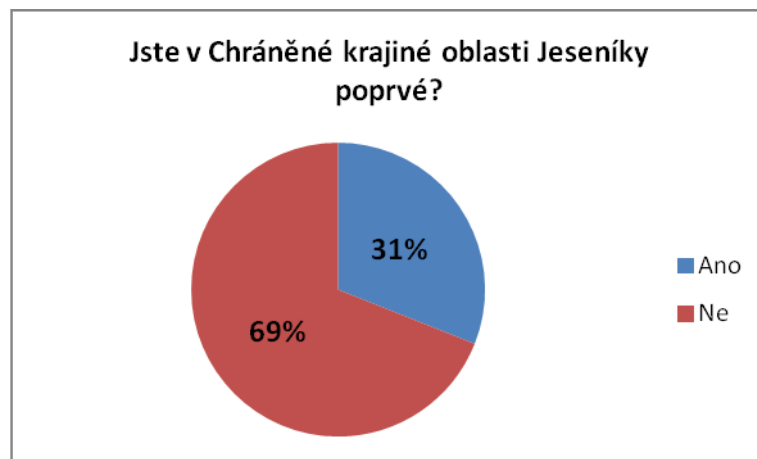
Graf 5.9: **Přitažlivost venkovského cestovního ruchu**, Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 5.9 zobrazuje skutečnost, zda respondenti považují venkovský cestovní ruch za zajímavou a lákavou formu cestovního ruchu. Většina dotazovaných (87%) odpověděla, že ano, což je pro další rozvoj venkovského cestovního ruchu velmi významné. Pouhých 13% návštěvníků CHKO Jeseníky nejeví žádný zájem o venkovský cestovní ruch.

Graf 5.10: **Vyhledávané aktivity venkovského CR**, Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 5.10 znázorňuje, kterých aktivit konkrétně by se dotazovaní rádi v budoucnu zúčastnili. Nejvíce respondentů (61%) by se rádo zúčastnilo tradičních venkovských akcí, jako je vinobraní, zabíjačka nebo poutě. Výrobu domácích produktů (sýrů, uzenin apod.) by si rádo vyzkoušelo 50% dotazovaných. Stejný počet účastníků (po 35%) by se rád zúčastnil jízdy na koni a sběru hub a lesních plodů. Nejmenší oblibu si získalo zapojení se do farmářských prací, které zvolilo pouze 20% respondentů.

Graf 5.11: **Návštěvnost CHKO Jeseníky**, Zdroj: Vlastní zpracování

Dotazníkové šetření probíhalo přímo v chráněné krajině oblasti Jeseníky, a to v Karlově pod Pradědem. Respondentům byla položena otázka, zda se nachází v Jeseníkách poprvé nebo již zde někdy předtím byli. Nadpoloviční většina (69%) odpověděla, že zde není poprvé a že Jeseníky už v minulosti někdy navštívila. Pouze 31% dotazovaných navštívilo Jeseníky poprvé.

Graf 5.12: **Využití služeb venkovského CR v Jeseníkách**, Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 5.12 zobrazuje nepříznivou skutečnost, že 68% dotazovaných v CHKO Jeseníky nikdy nevyužilo služeb venkovského cestovního ruchu. Pouze 32% zde služeb venkovského CR využilo.

Poslední otázka dotazníkového šetření byla položena volně, aby respondenti mohli vyjádřit svůj názor a uvést konkrétně, jaké možnosti venkovské turistiky by uvítali v chráněné krajině oblasti Jeseníky a co jim zde chybí. Na tuto otázku odpovědělo pouze 22% dotazovaných, z nichž polovina odpověděla, že jim zde nic nechybí a vše je zde v pořádku.

Možnosti jízdy na koni chybí třem respondentům a dvěma chybí možnost dovolené na statku v rodinném prostředí. Zbývající odpovědi jsou uvedeny v tabulce 5.3.

Co mi chybí v CHKO Jeseníky	Počet
Vše je v pořádku, nic mi nechybí.	11x
Možnosti pro zájemce o hippoturistiku	3x
Možnosti dovolené na statku v rodinném prostředí	2x
Malá síť cyklostezek	1x
Možnost účastnit se výroby domácích produktů	1x
Chybí zde kontakty přímo na poskytovatele venkovského CR	1x
Možnost zapojit se do běžného života na farmě	1x
Kontakty na farmy s možností ubytování (malá propagace)	1x
Mají vše, ale v malé míře a s malou, byť často usilovnou propagací	1x

Tab. 5.3 Co chybí v CHKO Jeseníky, Zdroj: Vlastní zpracování

5.7 Souhrn výsledků dotazníkového šetření

Nejvíce respondentů pocházelo z Moravskoslezského a Olomouckého kraje, což se dalo předpokládat, vzhledem ke skutečnosti, že chráněná krajinná oblast Jeseníky se nachází právě na území těchto dvou krajů. Nejvíce dotazovaných utratí za dovolenou během jednoho roku pouze do 5 000,- Kč. Toto nepříznivé zjištění může být způsobeno nedostatkem finančních prostředků či volného času. Částka, kterou v průměru ročně utratí se odvíjí také od toho, kolik jsou ochotni utratit za cestování.

Na otázku, které formě dovolené při stejné finanční náročnosti dají dotazovaní přednost, téměř polovina odpověděla, že **dovolené u moře**. Stále ještě většina lidí preferuje známé, již vyzkoušené formy cestovního ruchu, u kterých má jistotu krásného počasí a ví, co od nich může očekávat. Netradiční formy (včetně venkovského cestovního ruchu) se zatím nedostaly do dostatečného povědomí lidí, ačkoliv jejich obliba neustále roste. Tři čtvrtiny dotazovaných preferují pro trávení volného času venkovské prostředí. Tento fakt je zapříčiněn tím, že většina dotazovaných pochází právě z vesnice. Tudíž i svůj volný čas tráví nejčastěji ve venkovském prostředí. Město nabízí lepší kulturní a sportovní vyžití (divadla, kina, fitness centra, obchodní centra apod.), a to je také důvod, proč někteří upřednostňují městské prostředí před venkovským.

Potěšujícím zjištěním je, že většina dotazovaných ví, co pojem venkovský cestovní ruch znamená. Venkovský cestovní ruch je již rozšířen a většina lidí ví, co si pod tímto pojmem představit. Největší počet dotazovaných již někdy **chatařilo, chalupařilo a zúčastnilo se ekoturistiky**. Jak bylo možné předpokládat, pobyt na chatě či chalupě zažila

většina respondentů, neboť se jedná o český fenomén a spousta Čechů vlastní chatu nebo chalupu.

Velmi potěšující skutečností bylo, že téměř všichni dotazovaní považují venkovský cestovní ruch za zajímavou a lákavou formu CR. Toto zjištění má pozitivní vliv na rozvoj venkovského cestovního ruchu a je důkazem, že je o tuto formu zájem. Nejpřitažlivější aktivitou venkovského cestovního ruchu byla zvolena **účast na tradičních venkovských akcích**, jako je zabíjačka, vinobraní, poutě apod. Proto by bylo vhodné těchto akcí pořádat v CHKO Jeseníky více a vhodnou propagací na ně přilákat turisty.

Jen malé procento dotazovaných si myslí, že je v České republice venkovský cestovní ruch dobře propagován. Bylo by příhodné zvýšit a zlepšit propagaci, jak jednotlivých ekofarem a nabídek venkovského cestovního ruchu, tak celé chráněné krajinné oblasti Jeseníky. Nadpoloviční většina respondentů Jeseníky navštívila již v minulosti. Nepříliš potěšující skutečností však je, že služeb venkovského cestovního ruchu v CHKO Jeseníky využilo pouhých 32% dotazovaných. Na otázku, co jim v Jeseníkách chybí, nejvíce respondentů uvedlo, že propagace či nabídky ubytování na statku s možnostmi hipoturistiky.

5.8 Možnosti k rozvoji venkovského cestovního ruchu

Velkým problémem je nedostatečná propagace venkovského cestovního ruchu a pobytů na ekofarmách. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že téměř 3/4 dotazovaných považují propagaci venkovského CR za nedostatečnou a neměly žádné informace o možnostech venkovské turistiky v chráněné krajinné oblasti Jeseníky. Vhodným řešením by byla **propagace pomocí katalogu či časopisu** zaměřeného přímo na venkovský cestovní ruch. Tento katalog by mohly vydávat cestovní kanceláře nebo agentury, které mají ve své nabídce zájezdy specializované na venkovský cestovní ruch, především pobyty na ekofarmách.

Venkovský cestovní ruch se v chráněné krajinné oblasti Jeseníky vyvíjí velice úspěšně, je zde kladen důraz na zachování krajiny a udržení tradičních způsobů života na venkově. Ekofarmy jsou pro návštěvníky atraktivní, módní a netradiční, což jim poskytuje jistou konkurenční výhodu. Z dotazníku vyplynulo, že pro 87% všech dotazovaných je venkovský cestovní ruch lákavou a zajímavou formou. I když se cestovní ruch rychle rozvíjí, nejsou ještě plně využity možnosti zemědělských farem v oblasti agroturistiky. V CHKO Jeseníky se nachází velké množství farem, ale agroturistiku jich provozuje pouze několik.

Řešením zde může být podpora vzniku a rozvoje ekofarem ze strany státu či organizací zabývajících se venkovskou turistikou. Stát v současné době krize příliš neinvestuje a snaží se snižovat výdaje ve všech odvětvích, včetně cestovního ruchu. Přesto by bylo přínosem, aby stát venkovský cestovní ruch podporoval, např. formou výzvy v rámci dotační politiky fondů Evropské unie.

Pobyty v zahraničí (především u moře) lidé stále ještě preferují a upřednostňují před jinými formami cestovního ruchu. Tento fakt potvrdilo i dotazníkové šetření, ve kterém 43% dotazovaných uvedlo, že preferuje právě dovolenou u moře. Důvodem preference těchto pobytů, před venkovským cestovním ruchem, může být fakt, že většina lidí pochází z vesnice, a tudíž nechtějí trávit svou dovolenou opět na vesnici a vykonávat zde činnosti, které vykonávají celý rok. Propagace venkovského cestovního ruchu by tedy měla probíhat převážně ve městech a měla by být určena pro lidi, kteří žijí ve velkých, hluchých městech. Dále by mohly být pořádány **pobyty pro městské školy či školky**, neboť velké množství městských dětí se s životem na farmě a domácími zvířaty setkalo pouze na obrázcích v knížkách.

Téměř o všechny netradiční formy cestovního ruchu stoupá zájem a začínají se rychle rozvíjet. Není tomu jinak, ani u venkovského cestovního ruchu. Avšak v porovnání se zahraničím není u nás zájem o venkovskou turistiku až tak velký. Majitelé ekofarem se obávají, že podnikání v této oblasti bude ztrátové. Agroturistika není totiž příliš výdělečná činnost. Podnikatelé by proto měli mít k této formě cestovního ruchu vztah a měli by počítat s tím, že se výdaje vrátí až po několika letech. V rámci ušetření výdajů by mohli majitelé nabízet **program na farmách v rámci jednoho dne**. Lidé by se tak podívali, jak se farmář stará o zvířata nebo jak se vyrábí domácí sýr. Farmáři by měli umožnit návštěvníkům zakoupit si domácí výrobky, případně jim poskytnout projížďku na koni po okolí.

Jeseníky nabízí velké množství přírodních a kulturních atraktivit, ale potřebují větší míru propagace, jak ze stran podnikatelů, tak ze stran organizací věnujících se tomuto území. Mimo již zmíněnou propagaci, by se zde měla zvýšit kvalita poskytovaných služeb a mělo by se zapojit více majitelů ekofarem do venkovského cestovního ruchu. Doufejme tedy, že farmářů a ekofarem bude přibývat a tato netradiční forma cestovního ruchu se stane více poptávanou.

6 Závěr

Z hlediska přírodních a kulturních předpokladů je CHKO Jeseníky velmi vhodná pro venkovský cestovní ruch. Je zde krásná, téměř nedotčená krajina, která nabízí řadu možností pro sportovní i kulturní vyžití. Jedná se o místo, kde si lidé mohou užít dovolenou netradičním způsobem, protože aktivity venkovského cestovního ruchu se od těch klasických velmi odlišují. Dovolena na ekofarmě nabízí širokou škálu aktivit, kterých se mohou zúčastnit jak dospělí tak i děti. Jsou ideálním místem pro obnovení fyzických i psychických sil člověka a umožňují mu, alespoň na chvíli, zapomenout na stereotyp a uspěchaný životní styl.

Bakalářská práce je zaměřena na nové netradiční formy cestovního ruchu, které se rozvíjí na celém světě, včetně České republiky. V teoreticko-metodické části je vysvětlena problematika cestovního ruchu, nových trendů a nových netradičních forem. Hlavním cílem aplikačně-ověřovací části bakalářské práce je analyzovat a zhodnotit aktuální situaci venkovského cestovního ruchu se zaměřením na chráněnou krajinnou oblast Jeseníky. Této problematice není věnován v ČR dostatek pozornosti, i když je velmi aktuální a zajímavá.

K získání dat pro dosažení cíle bakalářské práce bylo využito metody dotazníkového šetření. Informace byly zjišťovány přímo ve zvolené oblasti CHKO Jeseníky formou osobního kontaktu s návštěvníky. Z výsledků dotazníkového šetření vyplývá, že zájem o netradiční formu cestovního ruchu zvanou venkovský cestovní ruch, se sice zvyšuje, avšak stále spousta lidí nemá povědomí o této formě cestovního ruchu a někteří daný pojem nikdy neslyšeli. Dále lze odvodit, že by subjektům zabývajícím se venkovskou turistikou v Jeseníkách větší míra propagace určitě prospěla, většina účastníků ji hodnotí jako nedostatečnou. Proto by se měli podnikatelé ve venkovském cestovním ruchu a majitelé ekofarek zaměřit na zlepšení propagace a reklamy, rozšířit povědomí lidí o venkovském cestovním ruchu a propagovat chráněnou krajinnou oblast Jeseníky, okolí a hlavní zaměření dané ekofarmy.

Na základě provedeného dotazníkového šetření a analýzy venkovského cestovního ruchu jsou v bakalářské práci uvedeny návrhy, které by mohly přispět ke zlepšení v oblasti venkovského cestovního ruchu v CHKO Jeseníky. Tyto informace i celá tato bakalářská práce by mohla pomoci podnikatelům i různým cestovním kancelářím, které se rozhodnou nabízet služby venkovského cestovního ruchu a využít tak potenciál této rychle se rozvíjející netradiční formy cestovního ruchu.

Seznam použité literatury

Knižní zdroje

- [1] DROBNÁ, Daniela a Eva MORÁVKOVÁ. *Cestovní ruch: pro střední školy a pro veřejnost*. 1. vyd. Praha 1: Fortuna, 2004. 208 s. ISBN 80-7168-901-7.
- [2] GALVASOVÁ, Iva et al. *Průmysl cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2008. 264 s. ISBN 978-80-87147-06-1.
- [3] GROWKA, Květoslav a Libor MALÝ. *Jeseníky mezi vzpomínkou a přítomností*. 1. vyd. Liberec: Knihy 555, 2008. 124 s. ISBN 978-80-86660-25-7.
- [4] HESKOVÁ, Marie et al. *Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. 1. vyd. Praha: Fortuna, 2006. 224 s. ISBN 80-7168-948-3.
- [5] HOLLÝ, Karol. *Hipoterapie: léčba pomocí koně*. 1. vyd. Ostrava: Montanex, 2005. 293 s. ISBN 9788072251902.
- [6] INDROVÁ, Jarmila et al. *Cestovní ruch: Základy*. 2. vyd. Praha: Oeconomica, 2009. 119 s. ISBN 978-80-245-1569-4.
- [7] JANOTOVÁ, Markéta et al. *Venkovský cestovní ruch: příležitost pro nové podnikání*. 1. vyd. Klatovy: Úhlava, 2011. 140 s. ISBN 978-80-903851-7-7.
- [8] ORIEŠKA, Ján. *Služby v cestovním ruchu*. 1. vyd. Praha: IDEA SERVIS, 2010. 416 s. ISBN 978-80-85970-68-5.
- [9] PÁSKOVÁ, Martina. *Udržitelnost rozvoje cestovního ruchu*. 2. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 2009. 298 s. ISBN 978-80-7435-006-1.
- [10] PATOČKOVÁ Leona a Magdaléna KARLOVÁ. Zahraniční studenti se na Rozkoši vžili do role vězňů. *Telegraf* [online]. 2009, roč. 7, č. 5 [cit.: 2013-03-02] Dostupné z: <<http://fim.uhk.cz/telegraf/?clanek=1120&civ=103>>
- [11] POUROVÁ, Marie. *Marketing a management venkovského cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola cestovního ruchu a teritoriálních studií, 2010. 92 s. ISBN 978-80-2547-787-8.
- [12] ROESCH, Stefan. *The experiences of film location tourists*. 1. vyd. Great Britain: Cromwell Press Group, 2009. 234 s. ISBN 978-1-84541-121-3.

- [13] RYGLOVÁ, Kateřina. *Cestovní ruch: Soubor studijních materiálů*. 3. vyd. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2009. 210 s. ISBN 978-80-7418-028-6.
- [14] STŘÍBRNÁ, Marie. *Venkovská turistika a agroturistika*. Praha: Profi Press, 2005. 65 s. ISBN 80-86726-14-2.
- [15] ŠIMKOVÁ, Eva. *Manažerské a marketingové přístupy ve venkovské turistice*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2008. 95 s. ISBN 978-80-7041-586-3.
- [16] VAJČNEROVÁ, Ida, Michal BURIAN a Kateřina RYGLOVÁ. *Cestovní ruch: podnikatelské principy a příležitosti v praxi*. 4502. vyd. Praha 7: Grada Publishing a.s., 2011. 213 s. ISBN 978-80-247-4039-3.
- [17] VYSTOUPIL, Jiří a Martin ŠAUER et al. *Geografie cestovního ruchu České republiky*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-340-7.
- [18] WALL, Geoffrey a Alister MATHIESON. *Tourism: Changes, Impacts and Opportunities*. 1. vyd. Dorchester: Dorset Press, 2006. 390 s. ISBN 978-0-130-99400-4.

Internetové zdroje

- [19] Co je franchising. [Online] [Citace: 13. 12. 2012] Dostupné z: <http://www.gastroportal.org/franchising/co-je-franchising>.
- [20] Historie cestovní kanceláře Mundo. [Online] [Citace: 13. 12. 2012] Dostupné z: <http://www.mundo.cz/ck-mundo>.
- [21] Youth travel. [Online] [Citace: 10. 1. 2013] Dostupné z: <http://www.cestovatel.cz/clanky/youth-travel-mladi-cestovatele/>.
- [22] Gay tourism. [Online] [Citace: 10. 1. 2013] Dostupné z: http://www.czechtourism.cz/files/statistiky/clanky/17_12_08_gay_zprava.pdf.
- [23] Dark tourism. [Online] [Citace: 10. 1. 2013] Dostupné z: http://www.czechtourism.cz/files/statistiky/clanky/21_07_08_dark_tourism.pdf.
- [24] Asketická dovolená. [Online] [Citace: 10. 1. 2013] Dostupné z: http://www.czechtourism.cz/files/statistiky/clanky/23_06_08_asceticism.pdf.
- [25] Couchsurfing. [Online] [Citace: 10. 1. 2013] Dostupné z: http://www.czechtourism.cz/files/statistiky/clanky/29_05_08_couchsurfing.pdf.

- [26] Voluntourism. [Online] [Citace: 11. 1. 2013] Dostupné z:
<http://www.czechtourism.cz/files/statistiky/clanky/09_04_08_voluntourism.pdf>.
- [27] Trendy cestovního ruchu. [Online] [Citace: 11. 1. 2013] Dostupné z:
<<http://www.czechtourism.cz/files/statistiky/etctrendy.pdf>>.
- [28] Cestovní ruch. [Online] [Citace: 11. 1. 2013] Dostupné z:
<<http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Cestovni-ruch>>.
- [29] Charakteristika a význam cestovního ruchu v Česku. [Online] [Citace: 17. 1. 2013]
Dostupné z: <<http://www.czechtourism.cz/didakticke-podklady/1-charakteristika-a-vyznam-cestovniho-ruchu-v-cesku/>>.
- [30] Farma Bovine. [Online] [Citace: 7. 2. 2013] Dostupné z: <www.farmabovine.cz>.
- [31] Ranch-M. [Online] [Citace: 7. 2. 2013] Dostupné z: <<http://www.ranch-m.cz/>>.
- [32] Agroturistika Malá Morávka. [Online] [Citace: 7. 2. 2013] Dostupné z:
<<http://www.kielarova.ecn.cz/>>.
- [33] Ekofarma Babočka. [Online] [Citace: 7. 2. 2013] Dostupné z:
<<http://www.babocka.euweb.cz/>>.
- [34] Seniorský cestovní ruch. [Online] [Citace: 13. 2. 2013] Dostupné z:
<http://www.czechtourism.cz/files/statistiky/clanky/09_03_09_seniorsky_cr.pdf>.
- [35] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. MMR: Školení a vzdělávání pracovníků cestovního ruchu – Využití Venkovský cestovní ruch, jeho specifika a podmínky pro rozvoj. [Praha, 2007]. Dostupné z:
<<http://www.mmr.cz/CMSPages/GetFile.aspx?guid=68c498e0-3dbb-4f2d-9c8b-c336435253b7>>.
- [36] Kam za adrenalinovými zážitky. [Online] [Citace: 13. 2. 2013] Dostupné z:
<<http://life.ihned.cz/cestovani/c1-26521630-na-vlastni-nebezpeci-kam-za-adrenalinovymi-zazitky>>.
- [37] Obrázek Zorbing. [Online] [Citace: 13. 2. 2013] Dostupné z:
<http://blog-imgs-26-origin.fc2.com/b/a/r/barefootgirl/a_zorb-733232.jpg>.
- [38] Pochod Prague Pride. [Online] [Citace: 27. 2. 2013] Dostupné z:
<<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/192513-pochod-prague-pride-vyvolal-protesty-policie-zadrzela-sedm-lidi>>.

- [39] Český ráj budou propagovat i prostřednictvím filmové kanceláře. [Online]
[Citace: 27. 2. 2012] Dostupné z: <<http://www.nasepojizeri.cz/semilsko-aktualne/cesky-raj-budou-propagovat-i-prostrednictvim-filmove-kancelare/?aktualitaId=24206>>.
- [40] Zákon č. 242 ze dne 29. června 2000 o ekologickém zemědělství. Dostupné také z:
<http://www.agronavigator.cz/ekozem/default.asp?ids=265&ch=26&typ=1&val=16773>
- [41] Svaz venkovské turistiky. [Online] [Citace: 13. 3. 2013]
Dostupné z: <<http://www.svazvt.cz/>>.
- [42] Spolek pro obnovu venkova České republiky. [Online] [Citace: 13. 3. 2013]
Dostupné z: <www.spov.org>.
- [43] Klub Českých turistů. [Online] [Citace: 13. 3. 2013]
Dostupné z: <<http://www.kct.cz>>.
- [44] Nadace ECEAT CZ [Online] [Citace: 20. 3. 2013]
Dostupné z: <<http://www.eceat.cz/>>.
- [45] Obrázek couchsurfing. [Online] [Citace: 20. 3. 2013] Dostupné z:
<<http://journeyingjames.com/2010/10/travel-tip-4-try-couchsurfing/>>.
- [46] Cestování je pro zdravotně postižené velmi náročné. [Online] [Citace: 20. 3. 2013]
Dostupné z: <<http://www.tourism-review.cz/cestovani-je-pro-zdravotne-postizene-velmi-narocne-news2567>>.
- [47] Obrázek hráče paintballu. [Online] [Citace: 20. 3. 2013] Dostupné z:
<<http://www.paintballcz.com/>>.
- [48] Moravské vinařské stezky. [Online] [Citace: 20. 3. 2013] Dostupné z:
<<http://www.stezky.cz/uvod.aspx>>.
- [49] Kosmická turistika. [Online] [Citace: 20. 3. 2013] Dostupné z:
<<http://cestovani.tiscali.cz/pred-deseti-lety-zacala-kosmicka-turistika-78736>>.
- [50] Gurmánská turistika. [Online] [Citace: 20. 3. 2013] Dostupné z:
<<http://www.mmr.cz/getmedia/d19bf6a3-41b5-4cf3-9f24-4276e8aa1e60/GetFile6.pdf>>.
- [51] Léčebný turismus. [Online] [Citace: 20. 3. 2013] Dostupné z:
<http://www.czechtourism.cz/files/statistiky/clanky/13_05_08_lecebny_turismus.pdf>.
- [52] Chráněná území - Jeseníky. [Online] [Citace: 20. 3. 2013] Dostupné z:
<<http://www.kct-tabor.cz/gymta/ChranenaUzemiCR/Jeseniky/index.htm>>.

- [53] Zájezd do vesmíru. [Online] [Citace: 2. 4. 2013] Dostupné z: < <http://www.tourism-review.cz/turiste-budou-moci-vyrazit-na-zajezd-do-vesmiru-uz-v-roce-2015-news2411>>
- [54] Winter survival. [Online] [Citace: 2. 4. 2013] Dostupné z: <http://www.unob.cz/konference_akce/winter_survival/Stranky/default.aspx>
- [55] Pobídky filmařů. [Online] [Citace: 2. 4. 2013] Dostupné z: <<http://www.filmcommission.cz/statni-podpora/pobidky/lg/cs>>
- [56] Zdravotní turistika. [Online] [Citace: 2. 4. 2013] Dostupné z: <<http://zdravi.e15.cz/denni-zpravy/z-domova/zdravotni-turistika-v-cesku-465532>>
- [57] Program podpory filmařů. [Online] [Citace: 2. 4. 2013] Dostupné z: <<http://www.ppfp.cz/clanky/program.html>>
- [58] Dobrovolnictví. [Online] [Citace: 2. 4. 2013] Dostupné z: <<http://www.dobrovolnik.cz/oblasti-dobrovolnictvi/mezinarodni-dobrovolnictvi-a-rozvojova-spoluprace/>>
- [59] Bitva u Slavkova. [Online] [Citace: 2. 4. 2013] Dostupné z: <<http://www.protext.cz/zprava.php?id=13122>>
- [60] Víno a turistika. [Online] [Citace: 2. 4. 2013] Dostupné z: <<http://www.wineofczechrepublic.cz/5-vino-a-turistika-cz.html>>
- [61] Fotografie golfové turistiky. [Online] [Citace: 2. 4. 2013] Dostupné z: <<http://photo.czechtourism.com/photo/8087>>7
- [62] Logo prázdnin na venkově. [Online] [Citace: 2. 4. 2013] Dostupné z: <<http://www.projekt-pnv.cz/doc/11/element/778/download>>

Seznam zkratek

- AČCKA - Asociace českých cestovních kanceláří a agentur
- CK - cestovní kancelář
- CKM - cestovní kancelář mládeže
- CR - cestovní ruch
- CzechTourism - Česká centrála cestovního ruchu
- ČR - Česká republika
- ECEAT CZ - Evropské centrum pro eko agro turistiku
- EU - Evropská unie
- CHKO - chráněná krajinná oblast
- ISIC - International Student Identity Card, Mezinárodní studentská identifikační karta
- ISS - International Space Station, Mezinárodní vesmírná stanice
- IYTC - International Youth Travel Card, Mezinárodní cestovní karta mládeže
- JTB - japonská cestovní kancelář
- UNESCO - United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, Organizace Spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu
- USD - americký dolar
- UNWTO - United Nations World Tourism Organization, Světová organizace cestovního ruchu
- WTO - World Trade Organization, Světová obchodní organizace

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- беру на vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Uherském Hradišti dne 10. 5. 2013

Lenka Ohnheiserová

Seznam tabulek

- Tab. 4.1 **Pobídky**, Zdroj: [55]
- Tab. 5.1 **Protikladné rysy**, Zdroj: [14]
- Tab. 5.2 **Srovnání kapacit a cen ubytování**, Zdroj: vlastní zpracování
- Tab. 5.3 **Co chybí v CHKO Jeseníky**, Zdroj: Vlastní zpracování

Seznam grafů

- Graf 5.1: **Věk respondentů**, Zdroj: Vlastní zpracování
- Graf 5.2: **Průměrná roční útrata za dovolenou**, Zdroj: Vlastní zpracování
- Graf 5.3: **Preference trávení dovolené**, Zdroj: Vlastní zpracování
- Graf 5.4: **Preference prostředí**, Zdroj: Vlastní zpracování
- Graf 5.5: **Znalost pojmu venkovský cestovní ruch**, Zdroj: Vlastní zpracování
- Graf 5.6: **Využití forem venkovského cestovního ruchu**, Zdroj: Vlastní zpracování
- Graf 5.7: **Využití venkovského cestovního ruchu**, Zdroj: Vlastní zpracování
- Graf 5.8: **Propagace venkovského cestovního ruchu**, Zdroj: Vlastní zpracování
- Graf 5.9: **Přitažlivost venkovského cestovního ruchu**, Zdroj: Vlastní zpracování
- Graf 5.10: **Vyhledávané aktivity venkovského CR**, Zdroj: Vlastní zpracování
- Graf 5.11: **Návštěvnost chráněné krajinné oblasti Jeseníky**, Zdroj: Vlastní zpracování
- Graf 5.12: **Využití služeb venkovského CR v Jeseníkách**, Zdroj: Vlastní zpracování

Seznam obrázků

- Obr. 3.1 **Vesmírný let**, Zdroj: [53]
- Obr. 4.1 **Couchsurfing**, Zdroj: [45]
- Obr. 4.2 **Hráč paintballu**, Zdroj: [47]
- Obr. 4.3 **Zorbing**, Zdroj: [37]
- Obr. 4.4 **Golfová turistika**, Zdroj: [61]
- Obr. 4.5 **Vinařská turistika**, Zdroj: [60]
- Obr. 5.1 **Logo Svazu venkovské turistiky**, Zdroj: [41]
- Obr. 5.2 **Logo Spolku pro obnovu venkova České republiky**, Zdroj: [42]
- Obr. 5.3 **Logo prázdnin na venkově**, Zdroj: [62]
- Obr. 5.4 **Rozdělení ubytovacích zařízení ve venkovském CR**, Zdroj: [8]
- Obr. 5.5 **Logo CHKO Jeseníky**, Zdroj: [52]
- Obr. 5.6 **Farma Bovine**, Zdroj: [30]
- Obr. 5.7 **Ekofarma Babočka**, Zdroj: [33]
- Obr. 5.8 **Ranch M**, Zdroj: [31]

Seznam příloh

Příloha č. 1 **Dotazník**, Zdroj: Vlastní zpracování

Příloha č. 2 **Mapa CHKO Jeseníky**, Zdroj: [52]

Příloha č. 1: Dotazník

Netradiční forma cestovního ruchu - venkovský cestovní ruch

Dobrý den,

jmenuji se Lenka Ohnheiserová a studuji obor Ekonomika cestovního ruchu na detašovaném pracovišti Vysoké školy báňské v Uherském Hradišti. Chtěla bych Vás poprosit o vyplnění dotazníku, který je součástí mé bakalářské práce na téma "Nové netradiční formy cestovního ruchu". Dotazník je zcela anonymní a výsledky budou použity pouze pro účel bakalářské práce.

Děkuji za Váš čas a ochotu.

Odpovědi prosím zakroužkujte.

1. Jste muž/žena?

a) Muž

b) Žena

2. Kolik je Vám let?

a) 20 – 35 let

c) 51 – 65 let

b) 36 – 50 let

d) 65 a více let

3. Z kterého kraje pocházíte?

a) Čechy - kraj: .....

b) Morava - kraj: .....

4. Žijete:

a) ve městě

b) na vesnici

5. Kolik v průměru ročně utratíte za dovolenou (za jednu osobu)?

a) do 5 tis. Kč

c) 10 - 20 tis. Kč

b) 5 - 10 tis. Kč

d) více než 20 tis. Kč

6. Při stejné finanční náročnosti dáte přednost:

a) Dovolené u moře

d) Dovolené na horách

b) Dovolené na venkově

e) Jiné .....

c) Poznávacím zájezdům

7. Jaké prostředí preferujete pro trávení volného času?

a) Venkovské prostředí

b) Městské prostředí

8. Víte co znamená pojem venkovský cestovní ruch?

- a) Ano b) Ne

9. Využili jste již někdy nějaké formy venkovského cestovního ruchu?

- a) Ano b) Ne

10. V případě kladné odpovědi na předchozí otázku: Kterou formu venkovského cestovního ruchu jste již využili? (Možno zatrhnout více odpovědí)

- a) Hipoturistika (jízda na koních) d) Chataření, chalupaření
b) Agroturistika (dovolená na statku) e) Jiné .....
c) Ekoturistika

11. Považujete venkovský cestovní ruch za zajímavou a lákavou formu cestovního ruchu?

- a) Ano b) Ne

12. Kterých aktivit venkovského cestovního ruchu, z uvedené nabídky, byste se rádi v budoucnu zúčastnili? (Možno zatrhnout více odpovědí)

- Hipoturistika
- Výroba domácích produktů (sýry, uzeniny apod.)
- Účast na tradičních venkovských akcích (zabíjačka, poutě, vinobraní apod.)
- Sběr hub a lesních plodů
- Zapojení se do farmářských prací (starání se o domácí zvířata apod.)

13. Myslíte si, že je venkovský cestovní ruch v České republice dobře propagován?

- a) Ano b) Ne

14. Jste v Chráněné krajinné oblasti (CHKO) Jeseníky poprvé?

- a) Ano

15. Využili jste v CHKO Jeseníky služeb venkovského cestovního ruchu?

- a) Ano b) Ne

16. Jaké možnosti venkovské turistiky byste uvítali v CHKO Jeseníky, co zde chybí?

Příloha č. 2: Mapa CHKO Jeseníky

